

Sosionomin valmiudet moni- kulttuuriseen sosiaalityöhön

Sosionomiopiskelijan näkökulma

Santeri Nykänen

OPINNÄYTETYÖ
Joulukuu 2020

Sosionomikoulutus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosionomikoulutus

NYKÄNEN, SANTERI:
Sosionomin valmiudet monikulttuuriseen sosiaalityöhön
Sosionomiopiskelijan näkökulma

Opinnäytetyö 48 sivua, joista liitteitä 3 sivua
Joulukuu 2020

Opinnäytetyössä tarkasteltiin sosionomin valmiuksia monikulttuuriseen sosiaalityöhön sosionomiopiskelijan näkökulmasta. Aihetta tutkittiin sosionomikoulutuksen sekä opiskelijoiden teoreettisen ja käytännön osaamisen kautta. Opinnäytetyössä keskityttiin sosiaalityön, monikulttuurisuuden ja sosionomin osaamisen käsitteisiin. Opinnäytetyössä tuotettiin ajantasaista tutkimustietoa sosionomikoulutuksen monikulttuurisuudesta sekä sosionomiopiskelijoiden valmiuksista monikulttuuriseen sosiaalityöhön.

Kohdejoukkona toimi Tampereen ammattikorkeakoulun neljännen vuosikurssin sosionomiopiskelijat. Kyseessä oli poikittaistutkimus. Kvantitatiivinen tutkimus toteutettiin kyselylomaketta käyttäen. Opinnäytetyössä on käytetty pääasiallisesti määrällisen tutkimuksen analyysia.

Opiskelijat kokivat teoreettisten sekä käytännön valmiuksiensa olevan keskimääräisesti kohtalaiset tai hyvät. Vastaajien mukaan sosionomikoulutuksen monikulttuurinen opetus Tampereen ammattikorkeakoulussa oli yleisesti heikkoa. Sosionomiopiskelijoiden mielestä sosionomi tarvitsee työssään usein teoreettista osaamista monikulttuurisuudesta ja kulttuurisensitiivistä työotetta.

Opinnäytetyön tuloksissa ilmenee selkeä ristiriita. Opiskelijat kokivat heillä olevan hyvät monikulttuuriset valmiudet sosiaalityöhön, mutta sosionomikoulutuksen monikulttuurisuuden opetuksen ja painotuksen he puolestaan kokivat olevan heikkoa. Opinnäytetyö ei anna suoraa vastausta tuloksien syihin. Opiskelijoiden vastaukset on mahdollista selittää sosionomiopiskelijoiden yleisellä vahvalla ammattitaidolla, jolloin he kokevat monikulttuurisen osaamisensa hyväksi.

Opinnäytetyö antaa tietoa sosionomin monikulttuuristen valmiuksien laajempaan tai syventävään tutkimiseen sekä sosionomikoulutuksen kehittämiseen. Ajantasainen tieto aiheesta on tärkeää monikulttuuriselle sosiaalialalle.

Asiasanat: monikulttuurisuus, sosionomi, sosiaalityö

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Bachelor of Social Services

NYKANEN, SANTERI:
Skills of Bachelor of Social Services for Multicultural Social Work
Bachelor of Social Services Student's Point of View

Bachelor's thesis 48 pages, appendices 3 pages
December 2020

The purpose of the thesis was to gather up-to-date information on how the degree programme in Social Services prepares the Bachelor of Social Services Students for multicultural social work from a student's perspective. The subject was researched via three points of view: the education itself as well as the students' theoretical and practical preparations.

The target group of the thesis was the fourth year Bachelor of Social Service students of Tampere University of Applied Sciences. A questionnaire was used in this quantitative research. The research method used was a cross-sectional study.

Regarding the thesis, the students experience their theoretical and practical professionalism to be moderate and good on average. The students experience teaching of multicultural social work as part of their degree at Tampere University of Applied Science to be poor. The students' opinions reveal that they need culturally sensitive procedures and theoretical preparations to deal competently with the multicultural aspects of their work.

The results of the thesis show a clear disagreement. The thesis does not give direct explanations for this. The disagreement could be explained with the students' strong professional competence, which also includes preparations for multicultural social work.

The thesis provides legitimate information for further studies about the subject and the development of the Bachelor of Social Services education. Up-to-date information about the subject is important for multicultural social work.

Key words: multicultural, bachelor of social services, social work

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	SOSIONOMIN MONIKULTTUURINEN OSAAMINEN	7
	2.1 Sosiaalityö sosiaalialalla.....	7
	2.2 Monikulttuurisuus käsitteenä	8
	2.3 Sosionomin osaaminen.....	10
	2.4 Monikulttuurisuus sosionomin työkentällä	13
3	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	14
	3.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset	14
	3.2 Tutkimusmenetelmä.....	15
	3.3 Kohdejoukko ja aineiston kerääminen.....	16
	3.4 Aineiston analysointi	17
4	KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET	19
	4.1 Sosionomikoulutuksen monikulttuurisuus.....	19
	4.2 Teoreettinen osaaminen.....	21
	4.3 Käytännön osaaminen	24
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	27
	5.1 Monikulttuurisuus sosionomiopinnoissa	27
	5.2 Sosionomin monikulttuurinen teoriaosaaminen.....	29
	5.3 Sosionomin monikulttuurinen käytännön osaaminen	32
	5.4 Yleiset johtopäätökset	33
6	POHDINTA	35
	6.1 Aiheen tarkastelu	35
	6.2 Luotettavuus ja eettisyys.....	36
	6.3 Kehittäminen ja jatkotutkimukset.....	39
	6.4 Lopuksi.....	41
	LÄHTEET.....	42
	LIITTEET.....	46
	Liite 1. Kyselylomake	46
	Liite 2. Saatekirje	47
	Liite 3. Monikulttuurisuus tarkoittaa.....	48

1 JOHDANTO

Nyky-yhteiskunnassamme monikulttuurillisuus kasvaa, vahvistuu ja muuttuu jatkuvasti. Suomeen saapuu vuosittain maahanmuuttajia, turvapaikanhakijoita ja pakolaisia, jotka tulevat erilaisista kulttuureista eri puolilta maailmaa. Vuonna 2019 Suomessa oli noin 420 000 ulkomaalaistaustaista, joka on hieman alle kahdeksan prosenttia Suomen väestöstä (Ulkomaalaistaustaiset 2020). Tämän lisäksi Suomessa asuu noin 270 000 ulkomaan kansalaista (Ulkomaan kansalaiset 2020). Määrä voi kuulostaa suurelle, mutta Euroopan muihin maihin verrattuna se on prosentuaalisesti huomattavasti pienempi. Tästä hyvänä esimerkkinä voidaan käyttää Ruotsia, jossa väkiluku on lisääntynyt pelkästään kymmenessä vuodessa lähes 700 tuhannella henkilöllä maahanmuuton vuoksi (YLE 2020).

Sosiaalityö muuttuu jatkuvasti entistä monikulttuurisemmaksi eri kulttuuritaustaisten asiakkaiden kasvun myötä. Sosiaalityön muuttuessa monikulttuurisemmaksi tarvitsee sosiaalityön ammattilaisilla eli tässä tapauksessa sosionomeilla olla vahvaa monikulttuurillista osaamista. ”Työntekijän asenteella, kulttuurien välisellä osaamisella ja kyvyllä kohdata maahanmuuttaja on hyvin paljon merkitystä maahanmuuttajien kotoutumisen ja yhteiskuntaan integroitumisen onnistumisessa” (Lumio 2009, 1.) Monikulttuurisessa sosiaalityössä asiakkaan ulkomaalaisuuden ei tarvitse välttämättä edellyttää työntekijältä kuitenkaan erityistä ammattitaitoa. Tärkeämpää voikin olla ammattitieto uuteen maahan sopeutumisesta sekä pakolaisuuteen tai kulttuureihin liittyvistä inhimillisistä tekijöistä. (Lumio 2009, 30.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää kyselytutkimusta käyttäen Tampereen ammattikorkeakoulun sosionomien valmiudet monikulttuurilliseen sosiaalityöhön. Opinnäytetyössä korostuu tutkittavan oma mielipide hänen osaamisestaan ja työskentelyvalmiuksistaan. Opinnäytetyön tavoitteena tuottaa ajantasaista tietoa siitä millaisiksi ja kuinka vahvoiksi valmistuvat sosionomit kokevat valmiutensa monikulttuuriseen sosiaalityöhön.

Opinnäytetyössä perehdytään tutkimuskysymysten kautta kolmeen aihealueeseen. Nämä ovat sosionomikoulutuksen monikulttuurisuus, teoreettinen osaaminen sekä käytännön osaaminen. Opinnäytetyössä käydään läpi aihealueita yhteinäisenä kokonaisuutena sekä niitä keskenään vertaillen.

Opinnäytetyössä tullaan käymään läpi jonkin verran sosiaalialan monikulttuurisuuden tulevaisuutta. Kehitysideoita ja mahdollisuuksia opinnäytetyön käyttämiseen jatkotutkimuksia varten avataan tutkimuksen lopussa. Nämä eivät kuitenkaan ole opinnäytetyön pääpainona.

2 SOSIONOMIN MONIKULTTUURINEN OSAAMINEN

2.1 Sosiaalityö sosiaalialalla

Sosiaalityössä on kyse sosiaalisia ongelmia ehkäisevästä, vähentävästä tai poistavasta asiantuntijatyöstä. Sosiaalityötä tehdään yksilöiden, perheiden, yhteisöjen ja rakenteiden tasolla. Sosiaalityötä voidaan toteuttaa itsenäisenä palveluna tai muiden palveluiden osana. (STM n.d.) Sosiaalityön asiakkailta on usein ongelmia tai haasteita elämässään, johon tarvitaan sosiaalihuollon ammattilaisten apua, ohjausta tai tukea. Sosiaalityö itsessään perustuu arvoihin ja etiikkaan, jotka yhteiskunnassamme ovat ja elävät. Näitä arvoja kuvaa hyvin esimerkiksi käsitteet ihmisarvo, humanisuus, solidaarisuus ja inhimilliset oikeudet. Sosiaalityön keskeisimpinä periaatteina voidaan pitää syrjinnän, riiston ja alistamisen vastustamista sekä ihmisten itsemääräämisen ja vapauden kunnioittamista. (Raunio 2009, 86-87.)

Henttisen (2010, 78) kirjoittaman pro gradu -tutkielman Sosiaalityö käsitteenä ja määritelmänä tuloksista ilmenee sosiaalityön kentän olevan ulkopuolisille sekä sosiaalihuollon ammattilaisille epäselvä alue. Hänen mukaansa sosiaalityön määritelmät ovat keskenään hyvin erilaisia sekä niiden tavoitteiden ja kohteiden poikkeavan paljon toisistaan. Sosiaalityöstä puhutaan usein sosiaalityöntekijöiden työskentelynä. Sosiaalityöntekijä on laillistettu ammattihenkilö, joka on suorittanut Suomessa ylemmän korkeakoulututkinnon (Valvira 2020). Sosiaalialalla sosiaalityö voidaan kuitenkin ymmärtää kaikkena sosiaalihuollon piirissä tapahtuvana ammattimaisena työskentelynä. Sosiaalihuollossa työskentelevät sosiaalityöntekijät, sosionomit sekä muut laillistetut sosiaalihuollon ammattihenkilöt (Valvira 2020). Tässä opinnäytetyössä koko sosiaalihuollon piirissä tapahtuvasta ammattimaisesta työskentelystä puhutaan sosiaalityönä.

Monikulttuurinen sosiaalityö nähdään sosiaalityössä usein haasteena. Monikulttuurinen sosiaalityö on vanha asia, joka yleistyy jatkuvasti ja on näin näkyvämpää. Itse kulttuuri voi olla sosiaalityössä pahimmillaan hämärän peitto ja parhaimmillaan työväline (Jäppinen 2016, 14). ”Sosiaalityön arjessa monikulttuurisuus

näkyä erilaisina haasteina, jotka kytkeytyvät yhteiskuntaan integroitumisen vaikeuksiin.” (Pekkanen 2014, i.) Sosiaalityön paras apuväline näihin haasteisiin on kulttuurisensitiivinen sosiaalityö. Kulttuurisensitiivisyydellä tarkoitetaan toisia kunnioittavaa ja arvostavaa vuorovaikutusta, joka koskee sanallista ja sanatonta kohtaamista sekä viestintää. Siinä kaikilla on oikeus oman kulttuurinsa ilmaisuun sekä sen kanssa hyväksytyksi ja kuulluksi tulemiseen. (THL 2020.) Sosiaalityössä ihmisten kohtaaminen on aina tärkeintä ja se on sosiaalityön ydinajatus. Monikulttuurisessa sosiaalityössä ihmisen eli asiakkaan kohtaamisessa on otettava aina huomioon kulttuuriset tekijät enne asiakkaan muuta kohtaamista, johon kulttuurisensitiivinen sosiaalityö soveltuu.

2.2 Monikulttuurisuus käsitteenä

Kulttuuri voidaan jakaa näkyvään ja näkymättömään kulttuuriin. Kulttuuria on mahdollista kuvata sen esiintyvän kolmessa eri kerroksessa. Tätä kutsutaan kulttuurisipuliksi. Kulttuurisipulin uloin kerros on sen näkyvin osa, joka ilmenee käyttäytymisenä ja ihmiskäden jälkenä. Nämä ovat asioita, joita voimme nähdä toisessa kulttuurissa, kuten esimerkiksi arkkitehtuuri ja ihmisten pukeutuminen. Kulttuurin keskimmaisessä kerroksessa esiintyvät normit ja arvot, joita on vaikeampi havaita. Normeihin ja arvoihin liittyy oikea ja väärä sekä se, miten asiat tulisi tehdä. Tästä esimerkkinä tipin jättäminen ravintolassa. Toisessa kulttuurissa se voi olla norminormi, kun taas toisessa oudoksuttavaa. Kulttuurin syvin kerros on perusolettamukset. Ne ovat tiedostamattomia ja näkymättömiä, joita kutsutaan sisäiseksi kulttuuriksi. Ihminen oppii nämä ennen seitsemää ikävuotta, ja ne perustavat ihmisen näkemyksen ympärillä olevaan maailmaan. (Nunez, Nunez Mahdi & Popma 2017, 14; Harjanne 2009, 32.) Tämän jaottelun avulla kulttuuria on helpompi tarkastella ja ymmärtää.

Monikulttuurisuudella tarkoitetaan usein eri asioita eri asiayhteyksissä. Puhekielessä monikulttuurisuudella tarkoitetaan usein kansojen sekoittumista, maahanmuuttajia tai siirtolaisia keskuudessamme. Tämä on kuitenkin vain se mitä näemme monikulttuurisuudesta päällepäin. Eri puolilta maailmaa tulevat ihmiset omaavat usein hyvinkin erilaisen kulttuurin, jonka takia monikulttuurisuus nähdään eri kansalaisuuksien kohtaamisena, mikä onkin omalta osaltaan totta.

Monikulttuurisuus viittaa yhteiskuntaan, jossa vallitsee myönteinen kulttuurien kirjo ja kulttuurien välinen suvaitsevaisuus sekä palvelujen monipuolisuus (Abdelhamid 2010, 18). Kulttuureja on maailmassa niin paljon kuin on ryhmiä, yhteiskuntia ja kansoja. Monikulttuurillisuus on erilaisten kulttuurien yhtenäisyyttä yhteiskunnassa. Monikulttuurisuus on ajatuksia, tapoja ja uskomuksia. Se pitää sisällään esimerkiksi kulttuurin moninaisuuden, kielen, sukupuolikysymyksen, seksuaaliseen suuntautumisen liittyvät seikat, vammaisuuden ja syrjäytymisen, ja sosioekonomisen tilanteen (Paavola & Talib 2010, 27). Monikulttuurisuus voidaan nähdä myös jokapäiväisenä ilmiönä, jossa jokaisella on oma tapakulttuurimme, omat tapamme ajatella, perhekäsityksemme ja tapamme suhtautua arvoihin ja työntekoon sekä ympäröivään yhteiskuntaan (Njuyen 2014, 7).

Kanadan liittohallituksella on ollut vuodesta 1972 lähtien monikulttuurisuuden käsitteelle kolme merkitystä: a) Luonnehdinta yhteiskunnasta, jota leimaa etninen tai kulttuurinen heterogeenisuus, b) Tavoiteltava yhteiskunnallinen tilanne, jossa väestön etniset tai kulttuuriset ryhmät nauttivat yhdenvertaisuutta ja toistensa vastavuoroista kunnioitusta, c) politiikka, jota julkinen valta harjoittaa väestön etniseen tai kulttuuriseen heterogeenisuuteen liittyvissä kysymyksissä (Soukola 1999, 2). Vaikka kyseinen käsitteen määrittely onkin yli kaksikymmentä vuotta vanha, se kuvaa edelleen monikulttuurisuuden laajempaa kuvaa myös nyky-yhteiskunnassa. Merkitykset kuvaavat hyvin paljon monikulttuurisuuden yhteiskunnallista näkyvyyttä ja vaikuttavuutta.

Monikulttuurisuuden merkityksiä ollessa paljon ja sen riippuessa asiayhteydestä, pyritään tässä opinnäytetyössä puhumaan monikulttuurisuudesta nimenomaan sosiaalialan käsitteenä ja sosiaalialan asiakkaiden näkökulmasta, joka vaikuttaa sosionomin työskentelyyn. Monikulttuurisuuden ymmärtäminen vaatii sosiaalialalla kulttuurisensitiivisyyttä. Kulttuurisensitiivisyys auttaa ymmärtämään kulttuurieroja, toimimaan niitä kunnioittaen sekä parhaimmassa tapauksessa käyttämään niitä hyväksi. Kulttuurierot voivat näkyä esimerkiksi aikakäsityksessä. Suomi kuuluu monokrooniseen kulttuuriin, jossa asiat tehdään yksi kerrallaan juuri sovituissa ajassa. Monokroonisessa kulttuurissa kunnioitetaan tehtäväorientoitumista ja aikataulujen pitämistä. Toisin kuin monokroonisissa kulttuureissa,

niin polykroonisissa kulttuureissa on suotavaa tehdä useaa asiaa samaan aikaan, suunnitelmia voi muokata joustavasti eivätkä aikataulut ole tehtävän tekemisen tärkein asia. (Nunez ym. 2017, 39, 46). Tämän kaltaiset kulttuurierot ovat hyvin yleisiä ihmisten välillä, joiden kulttuurit eroavat toisistaan muutenkin selvästi. Kulttuurisensitiiviseen sosiaalityöhön on ammattilaisen osattava kulttuurien ominaispiirteitä, jotta hänen on mahdollista ymmärtää kulttuurien moninaisuutta.

Monikulttuurisuus on diskursiivisella tavalla sotkuinen käsite, joka tarkoittaa sen olevan epämääräinen ja yhteiskuntaan sopeutumaton. Monikulttuurisuudelle ei kuitenkaan ole selvempääkään käsitettä, jolla voisimme ajatella puheena olevaa asiaa. (Lehtonen & Löytty 2003, 233.) Tästä syystä nyky-yhteiskunnassa käytetään vieläkin monikulttuurisuuden käsitettä. Tämän takia myös tässä opinnäytetyössä käytetään monikulttuurisuuden käsitettä.

2.3 Sosionomin osaaminen

Sosionomi on laillistettu sosiaalihuollon ammattihenkilö. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa sosionomin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä henkilölle, joka on suorittanut sosiaalialalle soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon Suomessa. (Finlex 817/2015, 8.) Sosionomin korkeakoulututkinto kestää 3,5 vuotta ja sisältää 210 opintopistettä (Tuni n.d.). Sosionomi AMK-tutkinto vastaa eurooppalaisessa koulutusrakenteessa Bachelor-tason sosiaalialan tutkintoa, joten sosionomi voi työskennellä tietyissä tapauksissa ulkomailla sosiaalityöntekijänä (Kananen 2012, 29). Valmistuttuaan sosionomi voi jatkaa opintojaan ammattikorkeakoulussa suorittamalla erikoistumisopintoja, ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tai muita ammattikorkeakoulujen täydennyskoulutukseen liittyviä opintoja (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009, 14).

Sosionomit työskentelevät erilaisissa sosiaalialan työn asiantuntijatehtävissä sekä perus- että erityisosaamista vaativissa toimintaympäristöissä julkisella, yksityisellä ja kolmannella sektorilla Suomessa ja kansainvälisesti (Tampereen ammattikorkeakoulu n.d.). Asiakasryhmästä riippuen sosionomin työskentely on

asiakkaiden hoitoa, kasvatusta, ohjausta, sosiaalista kuntoutusta ja syrjäytymisen ehkäisemistä. Sosionomit työskentelevät sosiaalihuollon jokaisella osa-alueella. Asiakasryhmiä voivat olla esimerkiksi lapset, perheet, vanhukset, vammaiset, maahanmuuttajat tai mielenterveys ja päihdeongelmaiset. (Opintopolku 2020.)

”Ammatti, jolla on selkeä lainsäädännöllinen asema ja pätevyysvaatimukset on oltava myös asiantuntijuuden suhteen määriteltävissä.” (Kaisanlahti 2006, 20.) Sosionomi on nimikkeenä varsin uusi ja sen asiantuntijuus voi olla vaikeasti selitettävissä ja määriteltävissä myös sosionomeille itselleen. Uusitalon (2005, 45) mukaan sosiaali- ja terveysperusosaaminen muodostuu sosiaalisesta osaamisesta, ihmisten kohtaamisosaamisesta, asiakaspalveluosaamisesta, oman persoonan käytön osaamisesta, itseohjautuvuudesta, arvo-osaamisesta ja eettisestä osaamisesta. Tästä perusosaamisesta syvennyttäessä sosionomin osamiseen puhutaan sosiaalialan kompetensseista.

Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit voidaan jakaa kuuteen eri osa-alueeseen. Nämä ovat eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen sekä työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen.

Eettinen osaaminen

- Ihmisarvon, tasa-arvoisuuden ja oikeudenmukaisuuden edistäminen
- Eettisesti perusteltu oman ja ammattialan toiminnan reflektio

Asiakastyön osaaminen

- Ammatillisen vuorovaikutussuhteen luominen ja palvelutarpeen arviointi
- Tilanteeseen soveltuvien työmenetelmien valitseminen
- Muutokseen tähtäävä prosessi, moniammatillisuus
- Asiakastyön arvioinnin ja dokumentoinnin taidot

Palvelujärjestelmäosaaminen

- Palveluohjausprosessi ja palveluiden koordinointi ja sovittaminen tilanteeseen ja voimavaroihin
- Palveluiden toimintalogiikka, reunaehdot ja juridinen säädöspohja
- Yhdyspinnoilla ja verkostoissa työskentely

Kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen

- Sosiaalisen osallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen

- Syrjäytymisen ehkäisy yhteisöissä ja yhteiskunnassa
- Osallistavat ja valtaistavat toimintatavat
- Vaikuttamistyö

Tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen

- Tutkitun tiedon tuottaminen, tulkinta, käyttö ja jakaminen
- Innovatiivisten menetelmien hyödyntäminen työelämän kehittämisessä

Työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen

- Lähijohtaminen
- Työn laadun, tulosten ja vaikutusten arviointi
- Kehittämishankkeiden johtaminen
- Sosiaali- ja varhaiskasvatusalan yrittäjyyden perusteet

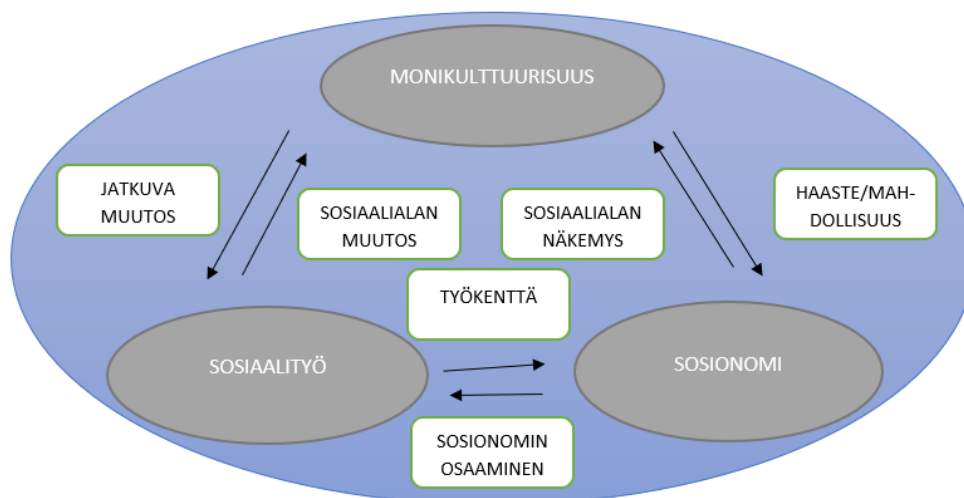
(Arene 2017, 5.)

Sosionomin kompetensseista monikulttuuriseen sosiaalityöhön liittyy eritoten neljä ensimmäistä kompetenssia. Monikulttuurisessa sosiaalityössä eri äidinkieltä puhuvien asiakkaiden olisi saatava samanlaista ja -tasoista palvelua kuin suomea puhuvat, mikä liittyy tasa- ja ihmisarvoon. Tilanteeseen sopivien toimintamallien ja työmenetelmien valitseminen voi olla haastavaa monikulttuurisessa työskentelyssä, etenkin mikäli ammattilaisella ei ole siitä kokemusta. Sosiaalisen osallisuuden ja hyvinvoinnin sekä syrjäytymisen ehkäisy yhteisöissä ja yhteiskunnassa ovat monikulttuurisen sosiaalityön tärkeimpiä ja lisäksi haastavampia asioita. Monikulttuuristen asiakkaiden yhteiskuntaan integroimiselle ja osallistamiselle asettaa usein yhteiskunnan resurssit ja siihen panostamattomuus ongelmia, jolle yksi sosionomi ei voi mitään tehdä. Tämän vuoksi sosionomin on ymmärrettävä ja tunnettava palvelujärjestelmää, jota hänen on mahdollista käyttää asiakkaan osallistamiseen sekä asiakkaalle oikean avun ja tuen saamiseen.

”Sosionomina edistät sosiaalista osallisuutta ja yhdenvertaisuutta sekä estät huono-osaisuutta.” ”Monikulttuurisuustyö sekä yhteiskunnan monikulttuuristuminen yleisesti edellyttävät sosionomeilta kielitaitoa ja kulttuurisensitiivistä työotetta.” (Tuni n.d.) Edellä mainitut lauseet ovat suoria lainauksia Tampereen ammattikorkeakoulun sosionomiopintojen osaamistavoitteista. Mainitut asiat ovat sosionomin työskentelyn keskeisiä asioita. Näitä asioita sosionomin tulisi osata, jotta hänellä on valmiudet monikulttuuriseen sosiaalityöhön ja näin olla pätevä ammattilainen.

2.4 Monikulttuurisuus sosionomin työkentällä

Nyky-yhteiskunnassa monikulttuurisuus muuttuu ja vaikuttaa jatkuvasti enemmän, mikä luo jatkuvaa muutosta myös sosiaalityölle. Sosiaalityön on koko sosiaalialana muututtava tämän mukana. Tällöin ihannetilanteena olisi näiden kahden muuttuvan samaan aikaan ja samaan suuntaan. Sosiaalityöhön on aina vaikuttanut yhteiskunnan muutokset riippumatta siitä tapahtuvatko ne hitaasti vai nopeasti. Tähän opinnäytetyöhön monikulttuurisuus näyttäytyy sosiaalityön osa-alueena ja teemana.

KUVIO 1. Sosiaalityö, sosionomi ja monikulttuurisuus

Sosiaalityö ja sosionomi ovat tässä opinnäytetyössä yhteen sidotut käsitteet. Puhuttaessa sosiaalityöstä puhutaan opinnäytetyössä koko sosiaalialasta, joka toimii sosionomin työkenttänä. Sosiaalityöhön sosionomi tuo oman ammattiosaamisensa ja näkemyksensä. Sosionomin tuoma ammattiosaaminen riippuu tietenkin aiheyhteydestä, joka tässä tapauksessa on monikulttuurinen sosiaalityö.

Monikulttuurisuus luo sosionomille haasteita, jotka ovat kuitenkin mahdollista ottaa vastaan myös mahdollisuuksina. Monikulttuurisuuteen kuten mihin tahansa sosiaalialan aihealueeseen sosionomilla on oma sosiaalialan näkökulma, jonka kannalta sosionomi tarkastelee asiaa. Opinnäytetyössä pohditaan sosionomin ymmärrystä monikulttuurisuudesta ja monikulttuurisuuden vaikutuksista sosionomiin sekä hänen työskentelynsä.

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

3.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää valmistuvan sosionomin monikulttuurisia valmiudet sosiaalityöhön valmistuvan sosionomin näkökulmasta. Tarkoituksena on tuottaa tiivis ja suuntaa antava katsaus, jossa on ajantasaista tietoa sosionomikoulutuksen tuomasta ammattitaidosta ja valmiuksista monikulttuuriseen sosiaalityöhön.

Opinnäytetyön tavoitteena on kerätä ajantasaista tietoa sosionomikoulutuksen antamista valmiuksista opiskelijoiden näkökulmasta. Opinnäytetyön tavoite on rajattu niin, ettei syvenny syy-seuraussuhteisiin kovin perusteellisesti.

Opinnäytetyön varsinaisena tavoitteena ei ole antaa suoria kehitysideoita sosionomikoulutuksen kehittämiseen eikä itsessään kehittää sosionomitutkintoa vaan luoda tutkimustietoa tämän tueksi. Opinnäytetyötä ja sen tuloksia on mahdollista hyödyntää sosionomikoulutuksen arvioinnissa ja kehittämisessä erityisesti Tampereen ammattikorkeakoulussa, mutta myös muissa ammattikorkeakouluissa.

Opinnäytetyössä on kolme tutkimuskysymystä. Kyselytutkimus on jaettu tutkimuskysymysten mukaan kolmeen eri osa-alueeseen, sosionomikoulutuksen monikulttuurisuus, teoreettinen osaaminen ja käytännön osaaminen.

1. Miten opiskelijat näkevät sosionomikoulutuksen monikulttuurisen opetuksen?
2. Millaiseksi opiskelijat kokevat teoreettisen osaamisensa monikulttuuriseen sosiaalityöhön?
3. Millaiseksi opiskelijat kokevat käytännön osaamisensa monikulttuuriseen sosiaalityöhön?

3.2 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyö on pääsääntöisesti määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus. Kvantitatiivinen tutkimus kerää numeerista tutkimusaineistoa (RajatOn 2015). Opinnäytetyö suoritetaan kvantitatiivisella tutkimuksella kohdejoukon suuren otannan vuoksi, johon kvalitatiivinen tutkimus ei sovellu. Määrällisen tutkimuksen aineiston keräämisen vaihtoehdot ovat kyselylomake, systemaattinen havainnointi ja tilastojen käyttö, joista kyselylomake on käytetyin. (Vilka 2015, 61.)

Tutkimusasetelmana toimii poikittaistutkimus. Poikittaistutkimuksessa aineistoa on kerätty useilta vastaajilta yhtenä ajankohtana. Eri ilmiöiden kuvaileminen onnistuu poikkileikkausaineistolla tehtävillä analyyseilla. (Aaltola & Valli 2007, 126.)

Kyselylomakkeen havaintoyksikkönä on henkilö, jonka mielipiteitä ja ominaisuuksia pyritään selvittämään (KvantiMOTV 2010). Opinnäytetyön kohdejoukko on yli 70 henkilöä. Kyselylomake sopii hyvin suurelle ja hajallaan olevalle joukolle ihmisiä. Opinnäytetyöhön on haluttu saada mahdollisimman monen kohdejoukkoon kuuluvan näkemys ja mielipide. Kyselylomakkeen etu on vastaajan mahdollisuus jäädä tuntemattomaksi (Vilka 2015, 61). Opinnäytetyön kannalta ei ole ollut tärkeää kerätä henkilötietoja. Näiden syiden takia on päädytty kyselylomakkeeseen.

Kyselylomakkeessa on käytetty Likert-asteikkoa. Likert-asteikossa on joukko erilaisia väittämiä, jotka ilmaisevat sekä kielteistä että myönteistä asennetta kysyttävään asiaan, joihin vastaaja vastaa viisiportaisella asteikolla (Peda n.d.). Kyselytutkimuksessa on yhteensä yksitoista Likert-kysymystä tai väittämää, kaksi kyllä tai ei kysymystä sekä yksi avoin täytettävä kohta. Likert-asteikolla on haluttu antaa vastaajalle enemmän kuin muutaman vastausvaihtoehdon, mutta vähemmän kuin kymmenen. Viisiportaiselle asteikolle on mahdollista luoda selitetyt vastausvaihtoehdot kuten esimerkiksi kyselytutkimuksessa käytettyä täysin eri mieltä – vähän eri mieltä – osittain samaa mieltä – samaa mieltä – täysin samaa mieltä asteikkoa. Lisäksi kyselylomakkeessa on käytetty en osaa sanoa vaihtoehtoa, joka esiintyy jokaisessa Likert-asteikon kohdassa.

Kysymykset on jaettu kyselylomakkeessa tutkimuskysymysten mukaan. Kyselyn ensimmäisessä kohdassa halutaan tietää opiskelijoiden kokemuksia ja näkemyksiä monikulttuurisuudesta osana sosionomikoulutusta. Taustatietoina on kysytty ovatko opiskelijat suorittaneet opintosuorituksiaan ulkomailla opintojen aikana. Kyselyn toisessa osiossa on kysytty opiskelijoiden kokemusta heidän omasta teoreettisesta monikulttuurisesta osaamisestaan sekä mielipidettä koulutuksen antimista tähän. Lisäksi opiskelijoilta on kysytty näkemystä siitä, kuinka paljon sosionomi tarvitsee tätä teoretietoa. Kyselyn kolmannessa osiossa on kysytty opiskelijoiden näkemystä heidän monikulttuurisesta käytännön osaamisesta ja valmiuksista tähän. Lisäksi on kysytty koulutuksen antamia valmiuksia sekä kuinka usein sosionomi tarvitsee kulttuurisensitiivistä työtettä.

Kyselylomakkeeseen on lisätty laadullinen osuus. Kyselylomakkeessa on kolme toista monivalintakysymystä ja yksi avoin kysymys, joka on opinnäytetyön ainoa laadullisen tutkimuksen kohta. Laadullisessa eli kvalitatiivisessa kysymyksessä vastaaja saa suhteellisen vapaamuotoisesti kertoa aihealueeseen kertoa aihealueeseen liittyvistä kokemuksistaan ja mielipiteistään (Käsitteet n.d.). Avoimessa kysymyksessä vastaajan tulee jatkaa lausetta ”Monikulttuurisuus tarkoittaa...” enintään sadalla merkillä. Vastauksen pituus on haluttu rajata lyhyeksi, jotta vastaukset pysyisivät keskenään saman pituisina.

3.3 Kohdejoukko ja aineiston kerääminen

Opinnäytetyön kohdejoukkona toimii Tampereen ammattikorkeakoulun neljännen vuosikurssin päivätoteutuksen sosionomiopiskelijat. Tampereen ammattikorkeakoulun sosionomitutkinto on opinnäytetyön tekijälle tuttu, joka vaikutti kohdejoukon valitsemiseen. Kohdejoukko on opinnäytetyön tekijälle helposti tavoitettavissa oleva ryhmä.

Sosionomiopiskelijat rajattiin neljännen vuoden opiskelijoihin. Neljännen vuoden opiskelijoilla on pääsääntöisesti käytynä lähes kaikki muut opinnot opinnäytetyötä tai viimeisiä harjoitteluita lukuun ottamatta. Tällöin kyselyyn vastaavat opiskelijat

pystyvät oletettavasti vastaamaan opinnäytetyön kannalta luotettavammin ja ammatillisesti kokeneemmasta näkökulmasta kuin alempien vuosikurssien opiskelijat. Neljäntenä opiskeluvuotena sosionomiopiskelija valmistuu siirtymään sosionomina työelämään (Sosionomin tutkinto-ohjelma 2020). Neljännen vuoden sosionomiopiskelijat rajautuivat päivätoteutuksessa opiskeleviin, koska monimuotona sosionomitutkinnon suorittaville linkkiä kyselyyn ei olisi ollut mahdollista lähettää samalla tavalla.

Kyselytutkimus toteutettiin sähköisellä lomakkeella (liite 1). Kyselytutkimuksen kutsun ohessa jaettiin saatekirje (liite 2). Kyselytutkimukseen oli aikaa vastata yhdeksän vuorokauden ajan. Kyselytutkimus laadittiin Tampereen ammattikorkeakoulun e-lomake editorilla.

Tampereen ammattikorkeakoulu ei luovuta sähköpostilistoja ulkopuolisille eikä kutsuja osallistua tutkimuksiin lähetetä massasähköposteilla (Tuni 2020). Tästä syystä kyselylomakkeen kutsu lähetettiin ja jaettiin "TAMK 17SO" eli Tampereen ammattikorkeakoulun neljännen vuosikurssin sosionomiopiskelijoiden Facebook-ryhmään. Facebook-ryhmässä on yhteensä 73 sosionomiopiskelijaa. Heistä kuitenkin osa on saattanut jo valmistua edellisenä keväänä tai alkusyksystä. Tämän takia kyselytutkimuksen aluksi kysyttiin, onko vastaaja neljännen vuoden sosionomiopiskelija Tampereen ammattikorkeakoulusta, jotta voidaan jättää huomiotta kohdejoukkoon kuulumattomat vastaajat.

3.4 Aineiston analysointi

Kyselytutkimuksen vastausten perusteella on tehty määrällisen tutkimuksen analyysi. Määrällisellä analyysillä voidaan pyrkiä selvittämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita, ilmiöiden välisiä yhteyksiä tai ilmiöiden yleisyyttä ja esiintymistä numeroiden ja tilastojen avulla (Jyväskylän yliopisto 2015). Määrällisessä analyysissä on käytetty SPSS tilasto-ohjelmaa. SPSS toimii datan analysoinnissa ja auttaa sen ymmärtämisessä (IBM n.d.). Opiskelijoiden vastauksia analysoidaan käyttäen apuna tieteellistä sekä luotettavaa tutkimus- ja faktatietoa.

Kyselytutkimuksen kohdista on luotu kuviot, joissa esiintyy kyselytutkimuksessa käytetyt Likert-asteikot. Kuviot on tehty absoluuttisen frekvenssijakauman mukaan. Absoluuttisessa frekvenssijakaumassa esitetään absoluuttiset lukumäärät (Käsitteet n.d.). Tämä tarkoittaa kuviossa esiintyvien lukujen vastaavan vastaajien määriä eikä suhdelukuja. Tällöin taulukoissa näkyy, kuinka moni kahdeksastoista vastaajasta on vastannut kutakin vaihtoehtoa. Opinnäytetyössä ei ole hauttu lähteä tarkastelemaan kuvioiden kautta muita tunnuslukuja. Kuviot ja niiden tulokset ovat selitetty auki kaavion yhteydessä. Kuvioiden selittämisessä on laskettu frekvenssien suhteelliset prosenttiosuudet, jolloin voidaan ilmoittaa, kuinka monta prosenttia vastaajista on vastannut mitäkin vaihtoehtoa.

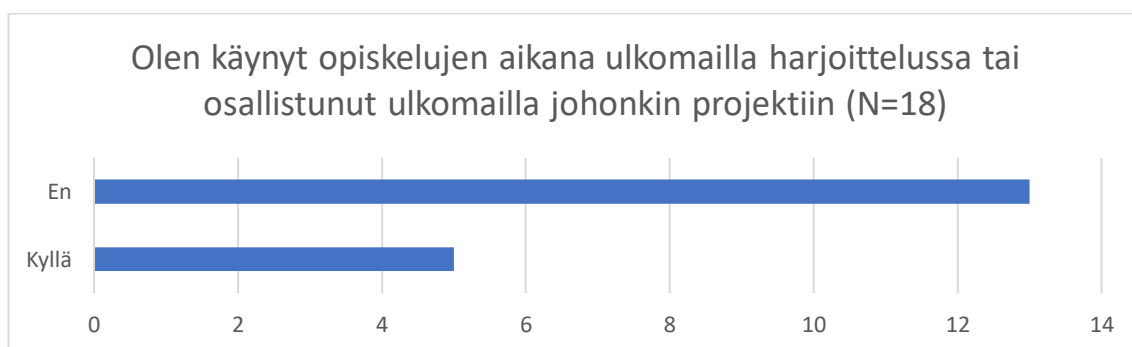
Kyselytutkimuksen ainoan laadullisen kohdan analysoinnissa on käytetty sisällönanalyysia. Sisällönanalyysia on mahdollista käyttää aina kvalitatiivisen tutkimuksen analysoinnissa. Sitä voi käyttää yksittäisenä analyysimetodinä, mutta myös useimmat laadullisen tutkimuksen analysointitavat perustuvat sisällönanalyysiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 78.)

Jokaista tutkimuskysymystä tarkastellaan aineistonanalyysissä erikseen kyselytutkimuksen tulosten pohjalta. Kyselytutkimuksessa on käytetty samankaltaisia kysymyksiä ja väittämiä sekä teoreettisesta osaamisesta, että käytännön osaamisesta vertailun onnistumiseksi. Lisäksi vertaillaan teoreettista ja käytännön osaamista kyselytutkimuksen vastauksien pohjalta ja analysoidaan kokonaiskuvaa.

4 KYSELYTUTKIMUKSEN TULOKSET

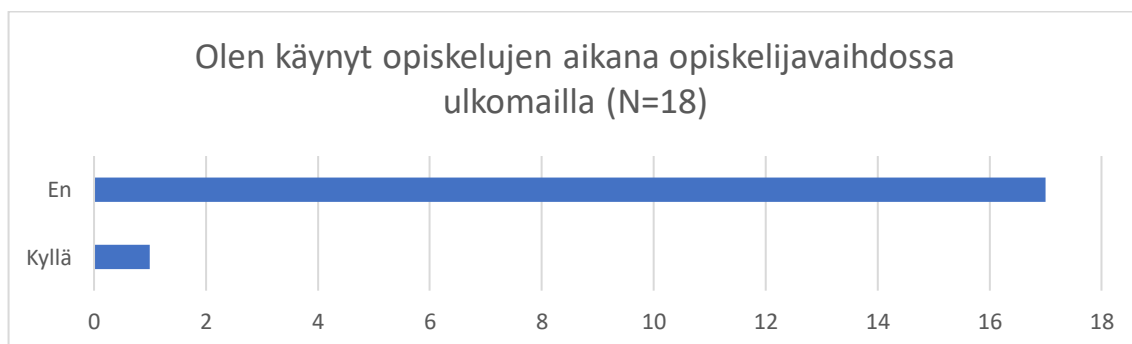
4.1 Sosionomikoulutuksen monikulttuurisuus

Vastaajista 13 eli yli 70 prosenttia ei ole käynyt opiskelujen aikana ulkomailla harjoittelussa tai osallistunut ulkomailla johonkin projektiin. Vastaajista viisi eli alle 30 prosenttia vastasi olleensa. (kuvio 2). Kysymykseen vastaaminen oli pakollista.

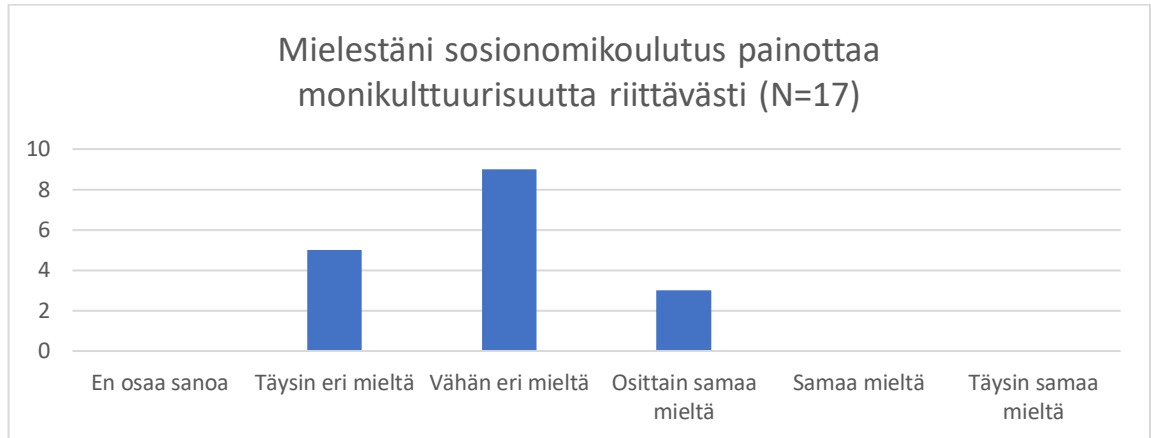
KUVIO 2. Opiskelijoiden ulkomaan harjoittelut ja projektit

Vastaajista yksi eli hieman yli viisi prosenttia opiskelijoista on käynyt opiskelujen aikana opiskelijavaihdossa ulkomailla. (kuvio 3). Kysymykseen vastaaminen oli pakollista.

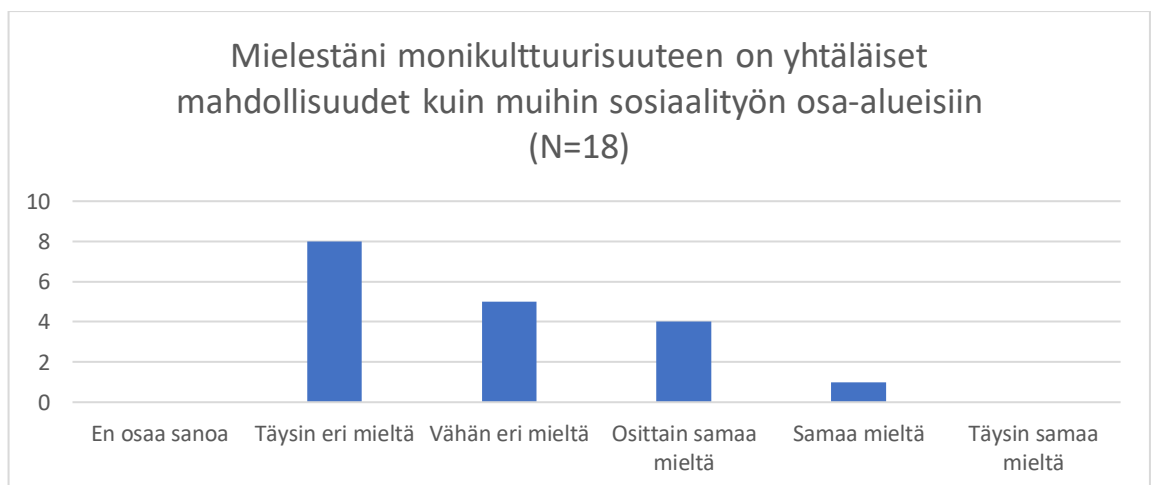
KUVIO 3. Opiskelijoiden ulkomaan opiskelijavaihdot

Vastaajista yhdeksän eli yli puolet vastasivat olevansa vähän eri mieltä sosionomikoulutuksen painottavan monikulttuurisuutta riittävästi. Viisi vastaajaa eli 28 prosenttia opiskelijoista vastasi väittämään olevansa täysin eri mieltä. Vastaajista kolme eli 17 prosenttia opiskelijoista vastasi olevansa osittain samaa mieltä. (kuvio 4). Yksi vastaajista jätti vastaamatta.

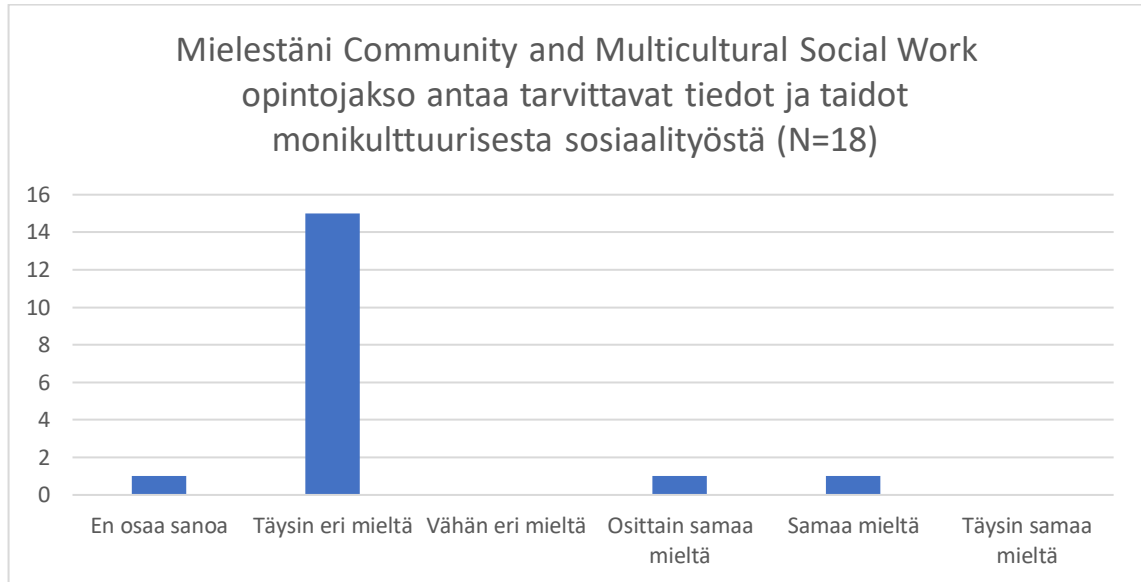
KUVIO 4. Koulutuksen monikulttuurisuuden painotuksen riittävyys

Vastaajista kolmetoista eli yli 70 prosenttia opiskelijoista vastasi olevansa täysin tai vähän eri mieltä monikulttuurisuuteen olevan yhtäläiset mahdollisuudet kuin muihin sosiaalityön osa-alueisiin. Neljä eli 22 prosenttia opiskelijoista olivat väittämän kanssa osittain samaa mieltä. Yksi vastaajista oli väittämän kanssa samaa mieltä. (kuvio 5).

KUVIO 5. Monikulttuurisuuden tasavertaisuus muihin sosiaalityön osa-alueisiin

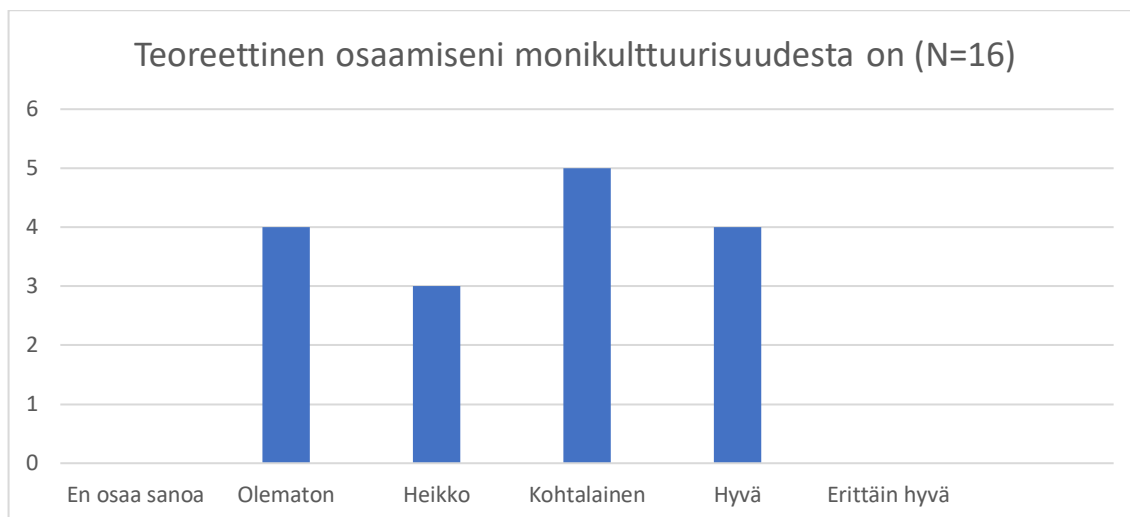
Vastaajista viisitoista eli 83 prosenttia opiskelijoista vastasi olevansa täysin eri mieltä Community and Multicultural Social Work opintojakson antavan tarvittavat tiedot ja taidot monikulttuurisesta sosiaalityöstä. Osittain samaa mieltä sekä samaa mieltä väittämän kanssa oli yhdet vastaajista. (kuvio 6). Yksi vastaajista ei osannut sanoa.

KUVIO 6. Community and Multicultural Social Work opintojakso

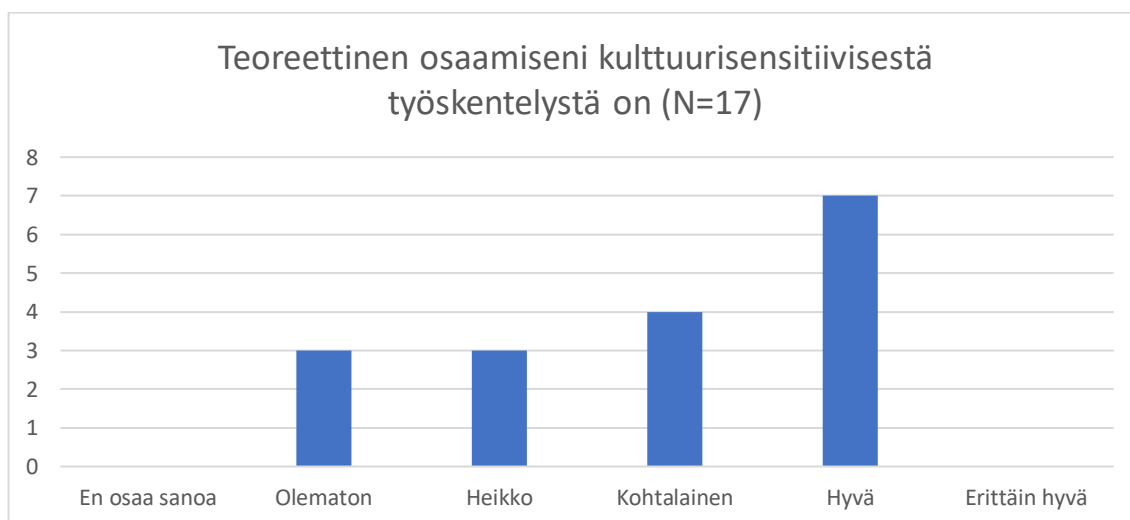
4.2 Teoreettinen osaaminen

Yhdeksän vastaajaa eli 56 prosenttia opiskelijoista vastasi teoreettisen osaamisensa monikulttuurisuudesta olevan kohtalainen tai hyvä. Vastaajista seitsemän eli 44 prosenttia opiskelijoista vastasi tämän olevan olematon tai heikko. (kuvio 7). Kaksi opiskelijaa jätti vastaamatta.

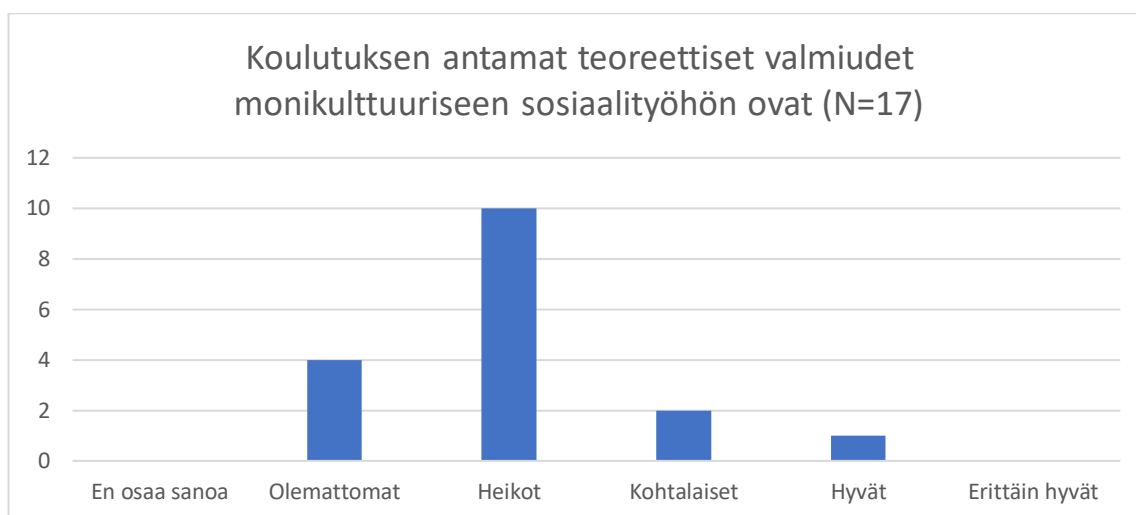
KUVIO 7. Monikulttuurisuuden teoreettinen osaaminen

Vastaajista 65 prosenttia vastasi teoreettisen osaamisensa kulttuurisensitiivisestä opiskelusta olevan kohtalainen tai hyvä. Vastaajista kuusi eli 35 prosenttia opiskelijoista vastasi tämän olevan olematon tai heikko. (kuvio 8). Yksi opiskelija jätti vastaamatta.

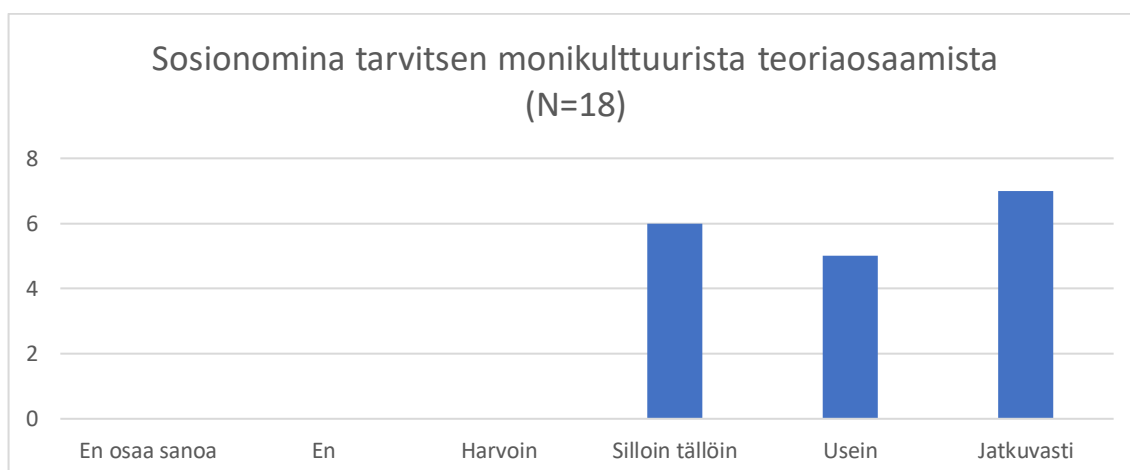
KUVIO 8. Kulttuurisensitiivisen työskentelyn teoreettinen osaaminen

Vastaajista neljätolme eli 82 prosenttia opiskelijoista vastasi koulutuksen antamien teoreettisten valmiuksien monikulttuuriseen sosiaalityöhön olevan olemattomat tai heikot. Vastaajista kolme eli 18 prosenttia vastasi näiden olevan kohtalaiset tai hyvät. (kuvio 9). Yksi opiskelija jätti vastaamatta.

KUVIO 9. Koulutuksen antamat teoreettiset valmiudet monikulttuuriseen sosiaalityöhön

Vastaajista seitsemän eli 39 prosenttia opiskelijoista vastasi sosionomin tarvitsevan monikulttuurista teoriaosaamista jatkuvasti. Vastaajista viisi eli 28 prosenttia opiskelijoista vastasi tarvitsevansa tätä usein ja vastaajista kuusi eli 33 prosenttia opiskelijoista vastasi tarvitsevansa tätä silloin tällöin. (kuvio 10).

KUVIO 10. Monikulttuurisen teoriaosaamisen tarve

Avoimeen kysymykseen vastasi kolmetoista opiskelijaa. Vastaajien tuli jatkaa lausetta ”Monikulttuurisuus tarkoittaa...” enintään sadalla merkillä. Pääsääntöisesti vastaukset olivat yhden virkkeen mittaisia. Vastaukset löytyvät opinnäytteen lopussa liitteenä.

Vastauksissa korostui eri kulttuurien:

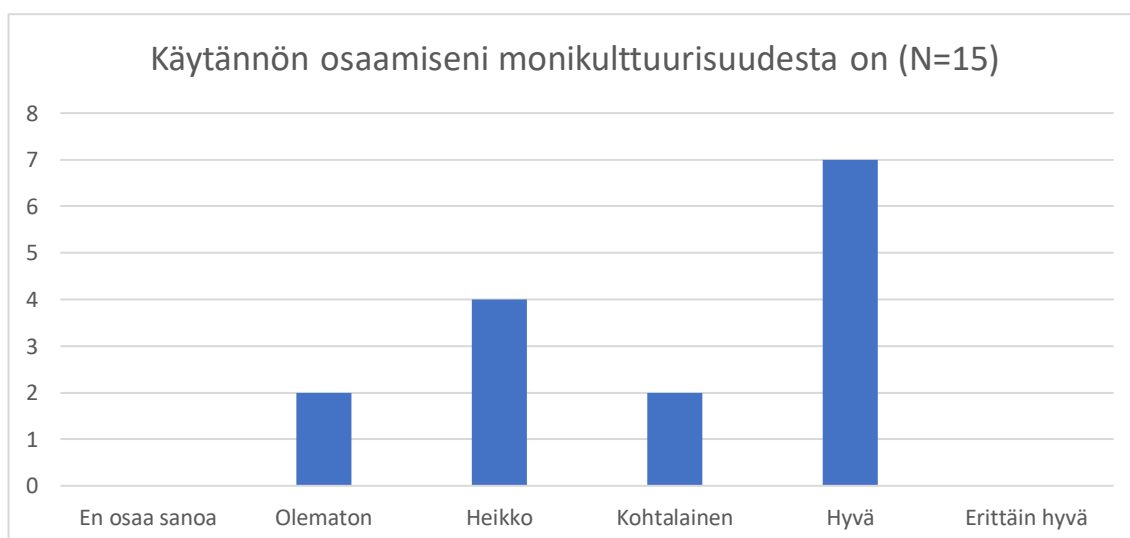
Yhdessäelö	Rinnakkaiselö
Yhteistyö	Vuorovaikutus
Yhteisöt	Kulttuurien dialogia

Nämä käsitteet esiintyivät noin puolissa vastauksissa esimerkiksi ” Eri kulttuurien yhteistoimintaa ja vuorovaikutusta.” ja ” Useamman kulttuurin läsnäoloa, rinnakkaiseloa ja niiden välistä dialogia.”

Ihmisten tasavertainen kohtaaminen taustasta, rodusta, ihonväristä tai sukupuolesta riippumatta sekä maailmankansalaisuus, ymmärrys ja kunnioitus monimuotoisia kulttuureja ja uskontoja kohtaan nousivat vastauksissa myös esille.

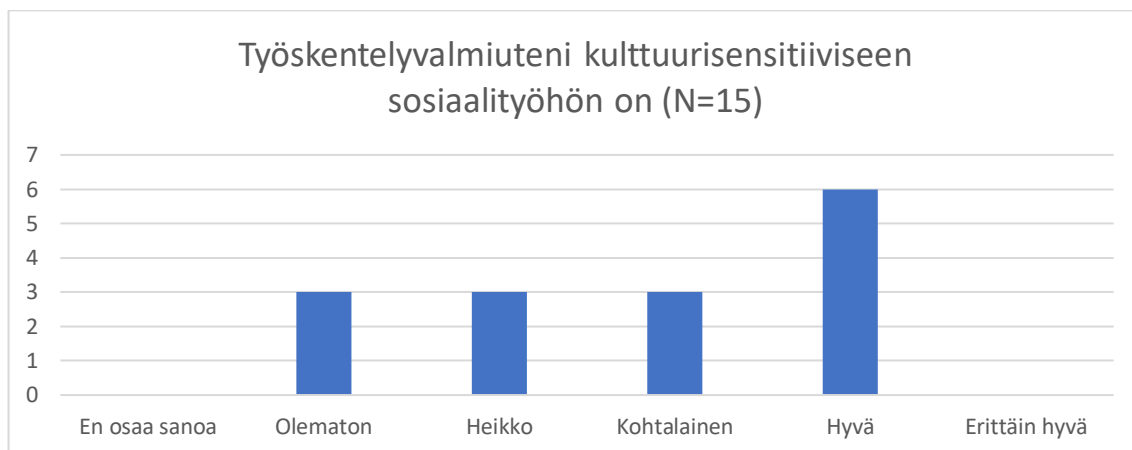
4.3 Käytännön osaaminen

Vastaajista yhdeksän eli 60 prosenttia opiskelijoista vastasi käytännön osaamisensa monikulttuurisuudesta olevan kohtalainen tai hyvä. Vastaajista kuusi eli 40 prosenttia opiskelijoista vastasi tämän olevan olematon tai heikko. (kuvio 11). Kolme opiskelijaa jätti vastaamatta.

KUVIO 11. Monikulttuurinen käytännön osaaminen

Vastaajista yhdeksän eli 60 prosenttia opiskelijoista vastasi työskentelyvalmiuksiansa kulttuurisensitiiviseen sosiaalityöhön olevan kohtalaiset tai hyvät. Vastaajista kuusi eli 40 prosenttia opiskelijoista vastasi näiden olevan olemattomat tai heikot. (kuvio 12). Kolme opiskelijaa jätti vastaamatta.

KUVIO 12. Kulttuurisensitiivisen sosiaalityön työskentelyvalmiudet

Vastaajista neljätoista eli 78 prosenttia opiskelijoista vastasi koulutuksen antamien käytännön valmiuksien monikulttuuriseen sosiaalityöhön olevan olemattomat tai vähäiset. Vastaajista neljä eli 22 prosenttia opiskelijoista vastasi näiden olevan kohtalaiset tai hyvät. (kuvio 13).

KUVIO 13. Koulutuksen antamat käytännön valmiudet monikulttuuriseen sosiaalityöhön

KUVIO 14. Kulttuurisensitiivisen työtteen tarve

Vastaajista kymmenen eli 54 prosenttia opiskelijoista vastasi sosionomin tarvitsevan monikulttuurista työtettä jatkuvasti. Vastaajista kahdeksan eli 46 prosenttia opiskelijoista vastasi tähän usein. (kuvio 14).

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1 Monikulttuurisuus sosionomiopinnoissa

Asiakkaan näkökulmasta on oikeutettua sosiaalialan ammattilaisella olevan monikulttuurista osaamista, jotta ammattilainen kykenee ottamaan huomioon asiakkaan erityistarpeet ja näin edistää yhdenvertaista kohtelua. Kulttuuritietoisella, asiakkaiden lähtökohdat ja voimavarat tiedostavalla työllä saadaan todennäköisesti aikaan asiakkaille soveltuvampia ratkaisuja ja tuloksia. (Alitolppa-Niitamo, Fågel & Säävälä 2013, 148-149.) Tämän toteutumiseen tulee sosionomikoulutuksen tarjota monikulttuuriset työskentelyvalmiudet sosionomille.

Sosionomille on tärkeää ymmärtää ympärillä olevaa maailmaa ja yhteiskuntaa sekä katsoa asioita eri näkökulmista. Tähän ulkomailla suoritettu harjoittelu, projekti tai opiskelijavaihto on hyvä opiskeluväline tai -väylä. Ulkomailla opiskelija oppii uudessa ympäristössä, joka vaatii uusia tapoja toimia, ajatella ja oppia (Honkanen & Kivikko 2016, 24). Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelija voi suorittaa osan tutkinnostaan ulkomailla yhteistyökorkeakouluissa, joita on yli 300 yhteensä yli 50 maassa. Harjoittelupaikan opiskelija voi hankkia mistä tahansa maasta. (Opintopolku 2020).

Opinnäytetyön mukaan noin 30 prosenttia sosionomiopiskelijoista on käynyt ulkomailla harjoittelussa tai ollut mukana projektissa ulkomailla. Lisäksi noin viisi prosenttia sosionomiopiskelijoista on ollut opiskelijavaihdossa ulkomailla. (kuvio 2 & 3). Kyselyssä ei haluttu lähteä tarkentamaan missä, kuinka kauan tai mitä opiskelija on ulkomailla tehnyt opintoihinsa liittyen. Näiden kysymysten on tarkoituksena antaa tietoa siitä, kuinka moni sosionomiopiskelija on toiminut edes jonkin verran kansainvälisesti opintojensa aikana.

Tampereen ammattikorkeakoulussa on järjestetty joulukuisin opintomatka Viroon Tarttoon, jossa opiskelijat ovat järjestäneet turvakodilla joulujuhlan sekä tutustuneet eri sosiaalialan paikkoihin. Tartton lasten turvakodin kanssa Tampereen ammattikorkeakoulu on tehnyt yhteistyötä 90-luvulta lähtien. (Miettinen 2020.) Opiskelijat ovat osallistuneet opintomatalle osana osallisuuden projektiopintoja tai

vapaavalintaisia opintopisteitä. Tällä on varmasti suuri osuus kysyttäessä ulkomailla projekteihin osallistumisesta, tämän ollessa koulutuksen ainoa ulkomailla säännöllisesti järjestettävä projekti, joka on ollut suosiossa etenkin kohdejoukon keskuudessa.

Opiskelijoiden mielestä sosionomikoulutus ei painota monikulttuurisuutta tarpeeksi eikä siihen ole samanlaisia opintomahdollisuuksia kuin muihin sosiaalityön osa-alueisiin. Tämä näkyy kyselyn kahdessa seuraavassa kohdassa (kuvio 4 & 5). Kuitenkin viisi opiskelijaa on osittain samaa mieltä tai samaa mieltä siitä, että monikulttuurisuuteen on yhtäläiset mahdollisuudet kuin muihin sosiaalityön osa-alueisiin. Tämä kertoo osaltaan siitä, että jotkut opiskelijat ovat kokeneet monikulttuurisuuden sosionomikoulutuksessa hyvin eri tavoin kuin toiset opiskelijat. Tähän ei kyselystä ole mahdollista saada suoraa vastausta. Opiskelijat ovat selkeästi kokeneet monikulttuurisen oppimisen hyvin eri tavoin.

Kyselylomakkeen kolmestatoista kohdasta neljä koski suoraan sosionomikoulutuksen monikulttuurisuuden opetusta, antamia valmiuksia tai opetussuunnitelman sisältöä. Yleisesti ottaen opiskelijat ovat arvioineet sosionomikoulutuksen monikulttuurisuuden painottamisen heikoksi. Rädyn (2009, 79-81) tekemän tutkimuksen mukaan sosionomikoulutuksien monikulttuurisuuden painottaminen on ollut Suomen viidessä muussa ammattikorkeakoulussa kovin alhaista vuonna 2009. Siinä ei siis ole tutkittu erikseen Tampereen ammattikorkeakoulua. Rädyn tutkimuksessa on käytetty hyvin samankaltaista arviointiasteikkoa kuin mitä tässä tutkimuksessa on käytetty. Tämän vuoksi se on tämän opinnäytetyön kanssa osittain vertailukelpoinen.

Rädyn (2009, 81) tutkimuksessa ilmenee kolmanneksen opiskelijoista vastanneen saaneensa hyvät valmiudet monikulttuurisuuteen. Tässä tutkimuksessa hyvät valmiudet monikulttuurisuudesta kertoi saaneensa suurin piirtein sama määrä opiskelijoita. Tämän opinnäytetyön ja Rädyn tutkimuksen välissä on 11 vuotta ja opiskelijoiden vastaukset sosionomikoulutuksen monikulttuurisuuden painotuksesta ovat molemmissa samankaltaiset. Vuonna 2009 Suomessa oli noin 220 000 ulkomaalaistaustaista, kun taas vuonna 2019 ulkomaalaistaustaisia oli Suomessa 420 tuhatta (Ulkomaalaistaustaiset 2020). Suomessa asuvien ulkomaalaistaustaisten henkilöiden määrä on lähes kaksinkertaistunut, joka kertoo

maailman muuttuneen paljon tuossa ajassa. Sosionomikoulutuksen monikulttuurinen opetus on varmasti kehittynyt tuossa ajassa. Opiskelijoiden vastauksien perusteella voidaan olettaa, ettei se ole kuitenkaan pysynyt monikulttuurisuuden kehityksen perässä.

Community and Multicultural Social Work opintojakso on kolmen opintopisteen kurssi, joka on 2017 vuonna aloittaneiden sosionomiopiskelijoiden opetussuunnitelmassa. Vuonna 2019 kyseisen opintojakson tilalle on vaihtunut uusiin opetussuunnitelmiin kurssi Globaali monikulttuurinen yhteiskunta, joka on viisi opintopistettä. (Tampereen ammattikorkeakoulu 2020). Uutta opintojaksoa ei tähän tutkimukseen voinut soveltaa, koska tutkimuksen kohdejoukko ei ole uuden opetussuunnitelman mukaisia kursseja käynyt sen vaihtuessa vasta vuonna 2019. Tämä opintojakso on kohdejoukon ainoa varsinaisesti monikulttuurisuuteen liittyvä ja painottuva kurssi (Tampereen ammattikorkeakoulu 2020).

Sosionomiopiskelijoiden näkemys siitä antaako Community and Multicultural Social Work opintojakso tarvittavat tiedot ja taidot monikulttuurisesta sosiaalityöstä on selkeä. Yli 80 prosenttia opiskelijoista vastasi olevansa väitteen kanssa täysin eri mieltä (kuvio 6). Tutkimuksessa ei ole haluttu tarkemmin perehtyä opiskelijoiden näkemykseen yhdestä tietystä opintojaksosta tarkemmin vaan koko sosionomitutkinnosta, joten tutkimuksessa ei ole perehdytty kyseiseen opintojaksoon enempää. Kyselytutkimuksen kysymys on kuitenkin ollut puutteellinen, johon on palattu opinnäytetyön loppupuolella.

5.2 Sosionomin monikulttuurinen teoriaosaaminen

Wing Sue (2006, 24-28) esittää teoksessaan *Social Work Practise* neljä kompetenssia pätevälle sosiaalityöntekijälle työskentelemään monikulttuurisessa sosiaalityössä. Ammatilaisen tulee tiedostaa omat olettamuksensa, arvonsa, ja ennakkoluulonsa ihmisiä kohtaan. Hänen tulee pyrkiä ymmärtämään eri kulttuurista tulevan asiakkaansa maailmankuvaa. Hän kehittää ja harjoittaa sopivia toimintatapoja toimia asiakkaan kanssa. Hänen tulee myös ymmärtää institutionaaliset tekijät, jotka lisäävät tai heikentävät monikulttuurisen työn kehittämistä. Näiden

sisäistämiseen ja osaamiseen tarvitsee teoreettista osaamista monikulttuurisesta sosiaalityöstä

Opiskelijoiden näkemys heidän teoreettisesta osaamisestaan monikulttuurisuudesta on erittäin vaihtelevaa (kuvio 7). Vastaukset jakaantuvat tasaisesti hyvän ja olemattoman osaamisen väliin. Näin suuret ja tasaiset erot vastauksissa on vaikea selittää yksittäisillä tekijöillä. Opiskelijoiden näkemys heidän omasta teoreettisesta osaamisestaan kulttuurisensitiiviseen työskentelyyn on jonkin verran parempi kuin heidän näkemyksensä omasta teoreettisesta osaamisestaan monikulttuurisuudestaan. Vastaukset kuitenkin jakautuvat tässäkin kysymyksessä samoin tavoin (kuvio 8). On vaikea määrittää mistä opiskelijoiden vastauksien hajanaisuus johtuu. Opiskelijoiden kokemus heiltä vaadittavasta osaamisesta tai koetusta oppimisesta voivat selittää vaihtelua. Sama vastauksien jakaantuminen toistuu muissakin kohdissa, joiden syitä on pohdittu myöhemmin.

Kysymyksessä kulttuurisensitiivisestä työskentelystä annettiin apuohje, joka on voinut osaltaan auttaa opiskelijoita sisäistämään kysymyksen paremmin ja he ovat voineet vastata kysymykseen apuohjeen avulla hieman eri tavoin kuin olisivat vastanneet ilman sitä. Apuohjeena on käytetty Terveiden ja hyvinvointilaitoksen sivuilta löytyvä kuvaus kulttuurisensitiivisestä työskentelystä.

Kulttuurisensitiivisyys tarkoittaa ammattilaisen kulttuurisesti kunnioitettavia vuorovaikutustaitoja ja arvostavaa sekä sanallista että sanatonta kohtaamista ja viestintää ammattilaisen ja asiakkaan välillä niin, että kummallakin osapuolella on oikeus oman kulttuurinsa ilmaisuun ja sen kanssa hyväksytyksi ja kuulluksi tulemiseen. (THL 2020.)

Opiskelijoiden näkemys koulutuksen antamista teoreettisista valmiuksista monikulttuuriseen sosiaalityöhön on selkeä. Yli 80 prosenttia opiskelijoista vastasi niiden olevan olemattomat tai heikot (kuvio 9). Seuraavassa kohdassa opiskelijoilta on kysytty ”Sosionomina tarvitsen monikulttuurista teoriaosaamista?”. Suurin osa opiskelijoista vastasi tarvitsevansa tätä usein tai jatkuvasti. (kuvio 10). Tämä tuo esiin opiskelijoiden näkemyksen siitä, ettei monikulttuurisuuden teorian painottaminen sosionomikoulutuksessa vastaa sitä, miten paljon opiskelijat kokevat sitä tarvitsevansa.

Ammattikorkeakoulutuksen keskeinen tavoite on kouluttaa ammatillisia asiantuntijoita. Asiantuntijalla on tietoa, joka on täsmällistä, yleistävää ja selityksiä antavaa. (Kotila & Mutanen 2004, 242, 255.) Tämä tieto ammattikorkeakoulusta valmistuvalla sosionomilla tarkoittaa teoriapohjaista tietoa. Monikulttuurinen sosiaalityö edellyttää kulttuurista tietoutta. Tämä näkyy erojen huomioimisen ja joustavien vuorovaikutustaitojen muodossa sekä valtasuhteiden ja asiakkaita koskevan vähemmistönäkökulman ymmärtämisenä. (Anis 2008, 99.) Monikulttuurinen tietous tulee sosionomille koulutuksen teoriaopintojen kautta. Ilman tätä teoriatietoutta sosionomilla ei ole tarvittavia valmiuksia monikulttuuriseen sosiaalityöhön.

Teoreettisen osaamisen osion viimeisessä kohdassa pyydettiin jatkamaan lausetta ”Monikulttuurisuus tarkoittaa...” Opiskelijoiden vastaukset olivat hyvin samankaltaisia keskenään. Noin puolet opiskelijoiden vastauksista liittyivät jollain tavalla kulttuurien yhdessäeloon tai yhteistoimintaan. Vain yhdessä vastauksessa mainittiin erikseen tausta, rotu, ihonväri ja sukupuoli, jotka ovat asioita, joita helposti arkikielessä ensimmäisenä yhdistetään sanaan monikulttuurisuus. Yhden opiskelijan mielestä monikulttuurisuus itsessään tarkoittaa kuin monia kulttuureja. Vastaus on mielenkiintoinen, koska se on vastauksista ainoa, jota on hankala yhdistää muihin vastauksiin. Vastauksen ainutlaatuisuuden takia sitä on mahdoton lähteä vertailemaan muiden vastusten kanssa.

”Ihmisarvo, ihmisoikeudet ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus ovat keskeiset eettiset periaatteet ja ammattietiikan lähtökohdat – –.” (Talentia 2017, 5.) Edellä mainittu lause aloittaa sosionomin ammattieettiset ohjeet. Siitä löytyy yhteneväisyyksiä useisiin opiskelijoiden vastauksiin, joissa on käytetty sanoja ihmisten kunnioitus, ymmärrys ja tasavertainen kohtaaminen. Opiskelijat ovat vastatessaan ajatelleet hyvinkin paljon näiden ohjeiden kaltaisesti eli sosionomin näkökulmasta. On oletettavaa, että satunnaiset henkilöt eivät kuvailisi tai selittäisi käsitettä yhtä yhteneväisesti kuin sosionomiopiskelijat kyselyssä tekivät.

5.3 Sosionomin monikulttuurinen käytännön osaaminen

Opiskelijoiden mielipiteet heidän monikulttuurisesta käytännön osaamisestaan vaihtelevat paljon. Opiskelijat kokivat osaamisensa hyvästä osaamisesta olemattomaan osaamiseen. Vastanneista 60 prosenttia koki käytännön osaamisensa sekä työskentelyvalmiutensa kulttuurisensitiiviseen sosiaalityöhön kohtalaiseksi tai hyväksi (kuvio 11 & 12). Kulttuurisensitiivisyydestä puhuessa käytettiin samaa THL:n käsitteen kuvausta kulttuurisensitiivisyydestä kuin aiemmin teoriaosuudessaakin. Molemmissa yllä mainituissa kohdissa opiskelijoiden vastauksien hajonta on suurta. Suuri hajonta voi johtua yksinkertaisesti opiskelijoiden osaamisen laajasta vaihtelusta yksilöiden kesken. On myös mahdollista, että opiskelijoiden mielipide siitä, mitkä ovat hyvät ja riittävät valmiudet, vaihtelevat yksilökohteisesti paljonkin. Tähän ei vastausta kyselystä voi saada.

Koulutuksen antamien käytännön valmiuksien monikulttuurisuuteen sosiaalityöhön enemmistö opiskelijoista oli vastannut olevan vähäiset. Opiskelijoiden arvio heidän käytännön osaamisestaan on kuitenkin paljon parempi, kuin se millaiseksi he kokevat koulutuksen antamien käytännön valmiuksien olevan. Kyselyn mukaan on suuri ero sosionomien arviolla heidän käytännön osaamisellaan, ja sillä kuinka laadukkaaksi he arvioivat sosionomikoulutuksen tuomat käytännön valmiudet. Sosionomit kokevat omaavansa käytännön ammattitaitoa monikulttuuriseen sosiaalityöhön enemmän, kuin ovat suoranaisesti sitä koulutuksessa oppineet.

Kyselyn viimeisessä kohdassa opiskelijoita pyydettiin vastaamaan väittämään ”Sosionomi tarvitsee kulttuurisensitiivistä työtettä”. Tähän sosionomiopiskelijat vastasivat erittäin yksimielisesti sosionomin tarvitsevan kulttuurisensitiivistä työtettä usein tai jatkuvasti. Opiskelijoiden selvä mielipide on sosionomin tarvitsevan monikulttuurista osaamista työssään paljon. Tähän liittyy vahvasti kulttuurisensitiivinen työote. Kulttuurisensitiivisyys on kyky asettua toisen asemaan ja tarkastella kulttuuria hänen näkökulmastaan (Nunez ym. 2017, 129). Kulttuurisensitiivisyyden tarkka määrittely voi kuitenkin olla yhtä vaikeaa kuin monikulttuurisuudenkin, joka todettiin jo aiemmin diskursiiviseksi käsitteeksi.

Tilanteessa asiakkaan asemaan asettuminen on yksi sosionomin työskentelyn tärkeimpiä taitoja sosiaalialalla. Asiakkaan asemaan asettuminen on empaattista työskentelyä, joka on sosiaalialalla työskentelyn peruseriaate. Monikulttuurisessa työympäristössä asiakkaan asemaan asettuminen voi olla haasteellisempaa sosionomin kohdatessa itselle vieraan kulttuurin tapoja ja ajatusmaailmaa. ”Työntekijän on pyrittävä tunnistamaan kaikki tekijät, jotka vaikuttavat ihmisen arkeen ja elämään. Sosiaalialan ammattihenkilön on myös tunnistettava asiakkaan omat vahvuudet ja tuettava niiden kehittämistä sekä annettava mahdollisuus niiden käyttämiseen.” (Talentia 2017, 19-20.) Asiakkaan asemaan astuminen voi olla osaltaan kulttuurisensitiivistä työskentelyä ja yleisestikin erinomainen työote. Mikäli sosionomi osaa työskennellä monikulttuurisessa ympäristössä kulttuurisensitiivisesti, hänen on mahdollisuus käyttää ja tunnistaa paremmin asiakkaiden voimavaroja ja vahvuuksia heidän ongelmiansa avuksi ja tueksi.

5.4 Yleiset johtopäätökset

Vertaillen opiskelijoiden teoreettista ja käytännön osaamista monikulttuurisuudesta (kuviot 7 & 11) huomaa vastauksissa eron. Opiskelijoiden kokemus heidän käytännön osaamisestaan monikulttuurisuudesta on parempi kuin teoreettinen osaaminen. Teoreettisen osaamisensa arvioinnissa opiskelijoilla oli myös eniten eroavaisuuksia keskenään. Opiskelijoiden vastaukset heidän teoreettiseen osaamiseensa kulttuurisensitiivisestä työskentelystä sekä työskentelyvalmiuksistaan kulttuurisensitiiviseen työskentelyyn ovat hyvin samankaltaiset. Opiskelijoiden teoreettinen osaaminen ja työskentelyvalmiudet ovat molemmat keskimääräisesti kohtalaiset.

Tuloksien perusteella sosionomikoulutuksen antamat teoreettiset sekä käytännön valmiudet monikulttuuriseen sosiaalityöhön ovat vähäiset ja heikot. Tästä opiskelijat olivat keskenään hyvinkin samaa mieltä. Sosionomikoulutuksen teoreettisten sekä käytännön valmiuksien monikulttuuriseen sosiaalityöhön arvioi noin 80 prosenttia opiskelijoista olevan olemattomat, heikot tai vähäiset.

Monikulttuurista teoriaosaamista opiskelijat eivät pitäneet aivan yhtä tärkeänä kuin kulttuurisensitiivistä työtettä. Opiskelijat kokevat tarvitsevansa monikulttuurista teoriaosaamista usein, kun taas kulttuurisensitiivistä työtettä jatkuvasti. Molempia asioita opiskelijat pitävät kuitenkin selvästikin tärkeänä.

Tuloksista ilmenee selkeitä ristiriitoja, joille ei suoranaisia vastauksia voi teorian puolesta löytää ilman lisätutkimuksia. Vastauksien ristiriitaisuus voi johtua esimerkiksi opiskelijoiden kovasta luotosta omaan ammattitaitoon, jolloin he pystyvät muun käytännön kokemuksen ja monikulttuurisen teoriapohjan avulla työskentelemään monikulttuurisessa sosiaalityössä. Tämä tarkoittaisi sosionomikoulutuksen olevan laadukas ja antavan sosionomille laaja-alaiset valmiudet sosiaalityöhön, jolloin sosionomi kykenee monikulttuuriseen työskentelyyn ilman kohdennettuja valmiuksia juuri siihen. Tämä vaihtoehto lienee kaikista todennäköisin selittämään tulosten ristiriitaisuuksia.

Vastauksien ristiriitojen syy voi myös olla, että vastaajiksi on päätynyt juuri sellaisia sosionomiopiskelijoita, jotka ovat työskennelleet monikulttuurisessa ympäristössä tai heillä on muuta kokemusta tästä muuta kuin koulutuksen kautta. Ristiriitaisuuksien ollessa kuitenkin näinkin suuri on tämän todennäköisyys pieni.

6 POHDINTA

6.1 Aiheen tarkastelu

Sosiaalialan vaikutuksen kohteena voivat olla asiakkaan ympäristössä olevat asiat. Tällöin kyse voi olla asiakkaan lähipiirissä vaikuttavista asioista tai yhteiskunnallisista asioista. (Mäkinen ym. 2009, 101.) Monikulttuurisessa sosiaalityössä ammattilaisen on ymmärrettävä työn kohteena olevan asiakkaan monikulttuurisuuden tuomat tekijät. Asiakkaan lähipiirin ja ympäristön yhteiskunnalliset asiat, ajatukset ja toimintatavat voivat poiketa suuresti työntekijän omasta maailmasta ja tavasta katsoa asioita. Tämän vuoksi sosionomilla on oltava valmius monikulttuuriseen työskentelyyn, joka pitää sisällään taidon ja mahdollisuuden ymmärtää toisen ympäristöä, elämää ja ajatuksia toisen näkökulmasta.

Sosionomitutkinnon tulee korkeakoulututkintona antaa laaja-alaiset käytännölliset perustiedot ja -taidot sekä teoreettiset perusteet toimia työelämässä oman alansa asiantuntijatehtävissä (Finlex 1129 2014, 4). Sosionomikoulutuksen ollessa laadukasta ja laaja-alaista tulee valmistuneista sosionomeista päteviä ammattilaisia varustettuina hyvillä työskentelyvalmiuksilla. Tämä antaa sosionomille mahdollisuuden työskennellä sosiaalialalla eri asiakasryhmien kanssa sekä oppia helpommin työskentelemään uuden asiakasryhmän kanssa. Laadukas koulutus edesauttaa sosionomin ammattitaidon kehittymistä ja sen ylettymistä osaluueille, joihin henkilö ei ole koulutuksessa erikoistunut. Tämä voi olla vastaus oppinäytetyön osoittamaan opiskelijoiden hyvän monikulttuuriseen osaamisen ja koulutuksen heikon monikulttuurisen opetuksen ristiriitaan. Laadukas sosionomikoulutus antaa laaja-alaiset työskentelyvalmiudet sosiaalialalle, jolloin opiskelija kokea työskentelyvalmiutensa monikulttuuriseen sosiaalityöhön olevan hyvät, vaikkei koe monikulttuuriseen sosiaalityöhön koulutuksen aikana vahvasti perehtyneenkään.

Tampereen ammattikorkeakoulun mainostuksessa näkyy kansainvälisyys varmasti ja siihen pyritäänkin koko Tampereen korkeakoulujen yhteisössä. Tampe-

reen ammattikorkeakoulu näyttäytyy usein korkeakoululta, jolla on useita mahdollisuuksia kansainväliseen toimintaan. Näitä on esitelty heidän internet sivuillaan. Se tekee laaja-alaista yhteistyötä kahden kansainvälisen korkeakoulun ja yhden kumppanuusverkoston kanssa. Opiskelija- ja henkilöstöliikkuvuudesta sillä on sopimukset noin 350 korkeakoulun kanssa ympäri maailmaa yli 50 maassa. Sosionomitutkintoa tai sen varsinaisia osia ei ole mahdollista suorittaa kokonaan englanniksi. Tampereen ammattikorkeakoulu kertoo muiksi keinoiksi hankkia heillä opiskellessa kieli- ja kulttuuriosaamista kieliopinnot, ulkomaalaisten opiskelijoiden tuutorointi, ystäväperhetoiminta, englanninkieliset opintojaksot ja kansainväliset hankkeet ja projektit. (Kansainvälinen TAMK 2020.) Vaihto-opiskelijoita sosionomikoulutuksessa ei koronan takia ole, joten sen ajantasaisia vaikutuksia koulutukseen ei voi juuri nyt arvioida.

On oletettavaa maailman ja näin myös Suomen sosiaalihuollon kentän monikulttuuristuvan jatkuvasti yhä enemmän ja enemmän. Tämä on ollut suuntana eksponentiaalisesti jo vuosikymmenet lukuun ottamatta koronapandemian aikaa. Kukaan meistä ei tiedä millainen Suomi on kymmenen vuoden päästä ja mitä monikulttuurinen sosiaalityö tällöin tarkoittaa. Rädyn tutkimuksen ja tämän opinnäytetyön välissä on reilu kymmenen vuotta. Se mitä on seuraavan tutkimuksen ja tämän opinnäytetyön välissä jää nähtäväksi.

Voi olla, että monikulttuurinen sosiaalityö tulee olemaan tulevaisuudessa nykypäivän osallisuus ja osallistava työote, jolloin se on muuttunut normaaliksi työkentelytavaksi monikulttuuristuvamman maailman myötä. Koulutuksen on oletettavaa pysyä tämän mukana. Suomalainen korkeakoulutus on tiedeperäistä ja tulevaisuuteen tähtäävää, jolloin olisi ihanteena ajatella asioita vuosia eteenpäin. Näin meidän tulisi kehittää sosionomikoulutusta niin, että se vastaa tulevaisuuden ongelmia ja haasteita. Näitä globalisaation ja monikulttuurisuuden myötä tulee esiintymään varmasti yhä enenemissä määrin.

6.2 Luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyön tuloksille ei asetettu tiettyjä tavoitteita tai oletuksia ennen tutkimuksen aloittamista. Tampereen ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijana eli

kohdejoukkoon kuuluvana minulla on kuitenkin henkilökohtaista kokemusta opin­näytetyön aiheesta ja tutkimuskysymyksistä. Lisäksi omat 30 opintopisteen mo­nikulttuurisen sosiaalityön opintoni ulkomailla suoritettuna antavat minulle oman­laista näkökulmaa aiheeseen. Tämän vuoksi minulla oli ennen opinnäytetyön aloittamista oletuksia tutkimuksen tuloksista. Omat opintoni monikulttuurisuu­desta ovat erittäin laajat ja koen omien monikulttuuristen valmiuksieni olevan hy­vät niin teoreettisesti kuin käytännössä. Parhaimpani mukaan olen pyrkinyt opin­näytetyön tekemisessä ja analysoinnissa jättämään itseni ulkopuolisen asemaan ja tarkasteleman aihetta neutraalista näkökulmasta.

Opinnäytetyössä on noudatettu tutkimuksen yleisiä eettisiä periaatteita. Tutki­musetiikan mukaan tutkimuksesta ei aiheudu tutkittavina oleville ihmisille, yhtei­sölle tai muille tutkimuskohteille merkittäviä riskejä, vahinkoja tai haittoja (Metro­polia 2020). Opinnäytetyö on suoritettu täysin anonyymisti. Kohdejoukolta ei ole kysytty kyselylomakkeeseen kirjautuessa eikä itse kyselylomakkeessa mitään tietoja, jotka voivat paljastaa vastaajan henkilöllisyyden. Opinnäytetyössä ei esiinny eettisiä kysymyksiä. Suunnittelun eikä itse opinnäytetyöprosessin aikana nous­sut esille eettisiä ristiriitoja.

Tutkimuskyselyn kohdat lukuun ottamatta kahta ensimmäistä kysymystä ovat ar­vioitavissa asteikolla yhdestä viiteen. Kyselyn kohdissa oli mahdollisuus jättää vastaamatta tai valita kohta en osaa sanoa. Mahdollisuus jättää vastaamatta sekä kohta en osaa sanoa poisti sen, ettei henkilö joudu vastaamaan, mikäli hän ei ymmärtänyt kysymystä. Tämä lisäsi osaltaan opinnäytetyön luotettavuutta. Linkki kyselyyn sekä käyttäjätunnus ja salasana kyselyn avaamiseksi jaettiin vain TAMK 17SO Facebook-ryhmään. Facebook-ryhmä on yksityinen, jossa ei ole ul­kopuolisia, joten kyselyyn ei ole ulkopuoliset voineet vastata.

Opinnäytetyön reliabiliteetti on kohtalainen. Reliabiliteetti ilmaisee tutkimuksen luotettavuutta ja toistettavuutta (Käsitteet n.d.). Kohdejoukosta kyselyyn vastasi yhteensä 18 sosionomiopiskelijaa. Kyselytutkimuksen vastausprosentti on noin 25 prosenttia. Perusjoukosta eli Facebook-ryhmässä olevasta 73:sta sosiono­miopiskelijasta hieman yli 60 oli nähnyt saatekirjeen ja kutsun tutkimukseen ky­selytutkimuksen sulkeutumiseen mennessä. Mikäli 73:sta opiskelijasta poistetta­isiin jo valmistuneen sosionomiopiskelijat, jotka jättivät valmistumisensa vuoksi

vastaamatta olisi todellinen vastausprosentti jonkin verran korkeampi. Uudella kyselyllä saataisiin tuskin kovin paljoa tästä kyselystä poikkeavaa tulosta, koska oletuksena on sosionomiopiskelijoiden vastanneen tutkimuskyselyyn rehellisesti ja vain yhden kerran. Tämä ei kuitenkaan voi olla täysin varmaa. Uudella korjattulla kyselyllä voitaisiin saada tarkempi tulos, jolloin tulokset olisivat yleistettävämpiä, mikäli vastausprosentti olisi näin korkeampi. Vastauslomakkeesta oli tullut yhdeltä opiskelijalta palaute, ettei hän ollut päässyt vastaamaan kyselyyn. Tämän syy ei ole tiedossa.

Opinnäytetyön sisältövaliditeetissa on heikkouksia. Sisältövaliditeetti tarkoittaa tutkimuksen sisällön tarkkuutta ja pätevyyttä (KAMK n.d.). Osa kyselyn kysymyksistä ja väittämistä ovat voineet olla eri tavoin tulkittavissa ja joitakin olisi voinut muotoilla toisin. Tämä on käynyt ilmi vasta kyselytutkimuksen valmistumisen jälkeen. Kysyttäessä Community and Multicultural Social Work opintojaksosta on ymmärrettävä, ettei kolmen opintopisteen opintojakso voi antaa kaikkia tarvittavia tietoja ja taitoja yhdestä kurssista. Se on nostettu opinnäytetyössä esille sen ollessa ainoa monikulttuurisuuteen painottuva kurssi, mutta kysymys siitä olisi pitänyt muotoilla toisin. Kyselyn yleinen kattavuus ei ole kovin laaja, joka laskee sisältövaliditeettia. Opinnäytetyössä on käyty aiheesta vain pintaraapaisu, verrattuna siihen paljonko asiassa löytyisi tutkittavaa ja pohdittavaa. Kyselytutkimuksessa monikulttuurisuuden käsitettä ei ole erikseen selitetty sen ollessa vastaajan tehtävänä laadullisessa osiossa. Tällöin vastaajat ovat voineet tulkita käsitettä eri näkökulmista. Likert-asteikko on ollut helppo ja ytimekäs, joten se toimii sisältövaliditeettia lisäävänä tekijänä. Niiden vastausvaihtoehdot olivat jokaisessa kohdassa samantapaiset, joka on helpottanut vastaajaa.

Opinnäytetyön rakennevaliditeetin perusasiat ovat osittain kunnossa. Rakennevaliditeetti kertoo muun muassa pääkäsitteen suhdetta tutkimukseen ja mittarin käsitteelliset yhteydet teoriaan (KAMK n.d.). Opinnäytetyössä pääkäsitteistä sosiaalityö on erittäin laaja-alainen käsite ja monikulttuurisuutta kuvattiinkin käsitteen määrittelyssä diskursiiviseksi käsitteeksi. Monikulttuurisuus esiintyy selkeimpänä pääkäsitteenä ja sosionomin näkökulma siihen ovat vahvasti esillä koko opinnäytetyössä, jonka lukija varmastikin huomaa. Opinnäytetyön teoriayhteys ei ole niin vahva ja laaja-alainen kuin sen olisi mahdollista olla. Tähän vaikuttaa yleisesti opinnäytetyön suppeus sekä se, että aiheesta on vaikea löytää

tiettyä teoreettista näkökulmaa, jolle löytyisi paljon teoreettista fakta- ja tutkimustietoa. Sosionomin ammattinimikettä on tutkittu erittäin vähän eikä siitä löydy juurikaan kirjallisuutta. Suurin osa tiedosta löytyy eri tahojen internetsivuilta. Aiheesta löytyy joitakin tutkimuksia, joita tässäkin opinnäytetyössä on hyödynnetty esimerkiksi Rädyn tutkimus samankaltaisesta teemasta. Kyselytutkimuksen ytimekkyyden takia opinnäytetyöstä selviää tutkimustulokset nopeasti sekä ne ovat helposti kuvioiden avulla lukijan omalla silmällä todettavissa.

Opinnäytetyön selkeänä heikkoutena on sen suppeus. Opinnäytetyö ei tutki aihetta kovin laaja-alaisesti vaan jää aiheen perustavantasoiseen tutkimiseen. Laaja-alaisempi ja syvempi tutkiminen toisi lisätietoa aiheesta ja varmentaisi opinnäytetyön reliabiliteettia ja validiteettia. Tämä esiintyy opinnäytetyön rakenevaliditeettia heikentävänä asiana. Lisäksi tähän vaikuttaa jo edellä mainittu vastausprosentin alhaisuus.

Opinnäytetyön kriteerivaliditeetti on kohtalainen. Kriteerivaliditeetti kertoo missä määrin opinnäytetyö kertoo testattavasta asiasta (KAMK n.d.). Opinnäytetyö vastaa tarkoitustaan ja tavoitettaan. Opinnäytetyön omat tavoitteet täyttyivät ja se täytti sille asetetut kriteerit suurimmaksi osaksi. Parantamisen varaa kuitenkin löytyy, jota käsitelty yllä.

6.3 Kehittäminen ja jatkotutkimukset

Tutkimuksen tarkoituksena oli luoda tutkimustietoa sosionomikoulutuksen kehittämisen tueksi. Kuten tutkimuksen toteutus osiossa todettiin tutkimuksen varsinaisena tavoitteena ei ole antaa suoria kehitysideoita sosionomikoulutuksen kehittämiseen.

Tutkimuksen analysoinnin jälkeen voi todeta tutkimuksen tuottaneen ajantasaista ja luotettavaa tietoa sosionomikoulutuksen monikulttuurisuudesta, kuten tutkimuksen tavoite olikin. Tutkimustulokset tuovat ilmi sosionomikoulutuksessa olevan kehitettävää aiheen parista. Ristiriita opiskelijoiden hyvien monikulttuuristen valmiuksien ja heikoksi koetun monikulttuurisen opetuksen kesken antaa varmasti aihetta lisätutkimukselle.

Sosionomikoulutuksen kehittäminen voi pitää sisällään esimerkiksi monikulttuurisen opintojakson lisäämistä tai laajentamista sekä opintojaksoissa monikulttuurisuuden painottamista. Opintojaksoihin monikulttuurisuuden lisääminen tapahtuisi lisäämällä opetukseen monikulttuurillista painostusta samalle tasolle kuin opetuksessa painotetaan muitakin sosiaalityön osa-alueita kuten esimerkiksi vammaistyötä.

Vaihto-opiskelun, ulkomailla tehdyn harjoittelun ja projektien markkinoiminen ja niihin osallistumisen kannustaminen ovat myös hyviä vaihtoehtoja tähän. Kaikkien korkeakoulujen on kehitettävä opiskelijavalintoja, hyväksilukumenettelyjä ja tutkintoja niin, että kansainvälinen liikkuvuus lisääntyy (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020). Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksiluvun helppoutta tulisi saada opiskelijoiden tietouteen mahdollisimman hyvin. Mikäli opiskelijat sisäistäisivät ensimmäisestä opiskeluvuodesta alkaen kansainvälisten opintojen ja oppimisen liittämistä henkilökohtaiseen opetussuunnitelmaan olevan helppoa lisäisi tämä varmasti vaihto-opiskelijoiden määrää.

Nykyisessä opetussuunnitelmassa kolmen opintopisteen Multicultural Social Work opintojakso on vaihtunut viiden opintopisteen Globaali yhteiskunta opintojaksoon (Tampereen ammattikorkeakoulu 2020). Tästä kurssista ja sen vaikutuksista sosionomin monikulttuurisiin valmiuksiin ei tässä tutkimuksessa ole tietoa.

International Studies and Multicultural Social Work on opetussuunnitelmassa kahdeksan opintopisteen moduuli. Moduulin ainoat suoritustavat ovat opinnot ulkomaisessa korkeakoulussa, kansainvälisessä projektissa tai vastaavassa oppimisympäristössä. (Tampereen ammattikorkeakoulu 2020). Muut moduulit ovat suoritettavissa normaalista Tampereen ammattikorkeakoulussa. Koulussa suoritettavan monikulttuurisuuden moduulin lisääminen vaihtoehtoiseksi moduuliksi opetussuunnitelmaan antaisi mahdollisuuden oppia monikulttuurisesta sosiaalityöstä enemmän. Tämä toisi suuren muutoksen sosionomikoulutuksen monikulttuurisuuteen, mikäli siihen voisi erikoistua yhtä lailla kuin muihinkin sosiaalityön osa-alueisiin.

Tutkimusta on mahdollista hyödyntää tulevissa tutkimuksissa. Tutkimuksen voivat olla esimerkiksi tutkimuksia sosionomitutkinnosta, monikulttuurisesta sosiaalialasta tai sosionomin ammatin kehityksestä ja muutoksesta. Tutkimusta on myös mahdollista jatkotutkia sekä tutkia sen tiettyjä osa-alueita vielä tarkemmin. Näihin kaikkiin jatkotutkimusmahdollisuuksiin tämä opinnäytetyö antaa selkeän ja yksinkertaisen pohjan.

6.4 Lopuksi

Opinnäytetyön tavoitteet ja tarkoitus täyttyivät. Se tuotti ajantasaista tietoa sosionomin monikulttuurisista valmiuksista sosionomiopiskelijan näkökulmasta. Opinnäytetyö osoitti sosionomiopiskelijan omaavan hyvät teoreettiset ja käytännön valmiudet monikulttuuriseen sosiaalityöhön. Se osoitti sosionomiopiskelijoiden mielestä monikulttuurisen opetuksen ja sen laadun olevan kuitenkin heikkoa. Tuloksista ilmeni ristiriita, joka kummastuttaa varmasti niin opinnäytetyön tekijää kuin lukijaakin.

Tulevaisuudessa Suomen ja maailman globalisaation myötä sosiaaliala monikulttuuristuu jatkuvasti enenemissä määrin. Tämän myötä monikulttuurinen osaaminen tulee sosionomeille entistä tärkeämmäksi. Sosionomikoulutuksen on pystyttävä vastamaan sosiaalialan tarpeisiin niin, että sosionomeilla on riittävät monikulttuuriset valmiudet sosiaalityöhön nyt ja jatkossa.

LÄHTEET

- Aaltola, J. & Valli, R. 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalla tutkijalla. 2. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Abdelhamid, P., Juntunen, A & Koskinen, L. 2010. Monikulttuurinen hoitotyö. 1. painos. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.) 2013. Olemme muuttaneet ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto.
- Anis, M. 2008. Sosiaalityö ja maahanmuuttajat. Lastensuojelun ammattilaisten ja asiakkaiden vuorovaikutus ja tulokset. Väestötutkimuslaitoksen julkaisusarja. Helsinki: Väestöliitto.
- Arene. 2017. Sosionomikoulutus ammattikorkeakouluissa. Hyvinvoinnin ja tasa-arvon edistäjä elämänkaaren eri vaiheissa. Luettu 18.11.2020.
http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_sosionomiselvitys_lyhytRaportti_fin.pdf?t=1526901428
- Miettinen, E.-M. lehtori. 2020. KV-INFOA: Mukaan Tarton lasten turvakodin projektiin. Sähköpostiviesti. Luettu 9.11.2020.
- Finlex 18.12.2014/1129. Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakoululaista. Luettu 22.10.2020.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141129#P4>
- Finlex 817/2015. Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstä. Luettu 22.8.2020.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150817>
- Lehtonen, M. & Löytty, O. 2003. Erilaisuus. Tampere: Vastapaino.
- Harjanne, P. 2009. Kieli ja kulttuurien välinen viestintä. Luentodiat. Vieraiden kielten opetuksen tutkimuskeskus. Helsingin yliopisto. Luettu 1.11.2020.
<https://www.slideserve.com/gad/kieli-ja-kulttuurienv-linen-viestint>
- Honkanen, A. & Kivikko, A. 2016. Vaihdon aikana musta tuli se ihminen, joka mä oon aina halunnut olla. Kokemuksia pitkäkestoisen kansainvälisen vaihdon vaikutuksesta sosionomin ammatilliseen kasvuun. Sosiaalialan koulutusohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.
- IBM. N.d. IBM SPSS Statistics. Luettu 5.11.2020.
<https://www.ibm.com/products/spss-statistics>
- Jyväskylän yliopisto. 2015. Määrällinen analyysi. Luettu 3.11.2020.
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/maarallinen-analyysi>

Jäppinen M. yliopistonlehtori. 2016. Moninaisuuden kohtaaminen ja kulttuurisensitiivisyys sosiaalityössä. Luentodiat. Praksis-oppimisverkosto & Ammatilliset valmiudet 31.10.2016. Luettu 8.9.2020.

http://www.socca.fi/files/5848/Moninaisuuden_kohtaaminen_ja_kulttuurisensitiivisyys_sosiaalityossa_Maija_Jappinen_31.10.2016.pdf

KAMK. N.d. Luotettavuus. Luettu 3.11.2020.

<https://www.kamk.fi/fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Luotettavuus>

Kananen, J. 2012. Katsaus sosionomin sijoittumiseen kansainvälisessä koulutus- ja työympäristössä. Sosiaalialan koulutusohjelma. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Kansainvälinen TAMK. 2020. Tuni. Luettu 19.11.2020.

<https://www.tuni.fi/fi/tutustu-meihin/tamk/kansainvalisyys#expander-trigger-f3510dc7-6f78-4572-bbbc-078b4251633e>

Kaisanlahti, M. 2006. Sosiaalityön asiantuntijuus aktivointisuunnittelun kontekstissa työvoimaneuvojien näkökulmasta. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos. Tampereen yliopisto. Pro gradu -tutkielma.

Kotila, H. & Mutanen, A. (toim.) 2004. Tutkiva ja kehittävä ammattikorkeakoulu. Helsinki: Edita Prisma Oy.

KvantiMOTV. 2010. Aineistotyypit. Luettu 26.10.2020.

<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/tutkimus/aineistotyypit.html>

Käsitteet. N.d. Tilastokeskus. Luettu 26.10.2020.

https://www.stat.fi/meta/kas/kvalit_tutkimus.html

Lumio, M. 2009. Monikulttuurisuus, maahanmuuttajuus ja sosiaalityö. Sosiaalitutkimuksen laitos. Tampereen yliopisto. Pro gradu -tutkielma.

Metropolia. 2020. Tutkimusetiikka ja hyvä tieteellinen käytäntö. Luettu 30.10.2020.

<https://www.metropolia.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/tutkimusetiikka#tutkimuksen-eettiset-periaatteet>

Mäkinen, P., Raatikainen, E., Rahikka, P. & Saarnio, T. 2009. Ammattina sosionomi. Helsinki: WSOYpro.

Nguyen, J. 2014. Monikulttuurinen johtaminen: Kolmannen kulttuurin kehittäminen. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Nunez, C., Nunez Mahdi, R. & Popma, L. 2017. Intercultural Sensitivity: From denial to intercultural competence. Netherlands: Royal Van Gorcum.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2020. Korkeakoulutuksen kehittäminen. Luettu 27.10.2020.

<https://minedu.fi/korkeakoulutuksen-karkihanke>

Opintopolku. 2020. Sosionomi (AMK), Sosionomin tutkinto-ohjelma, päivätoteutus. Luettu 16.10.2020 .

<https://opintopolku.fi/app/#!/korkeakoulu/1.2.246.562.17.42298183205>

Opintopolku. N.d. Sosionomi: Saumaa olisi vaikka kuinka paljon koulumaailmassa. Luettu 23.8.2020.

<https://opintopolku.fi/wp/story/sosionomi-2/>

Paavola, H & Talib, M-T. 2010. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Peda. N.d. Likert. Luettu 11.10.2020.

<https://peda.net/ohjeet/ty%C3%B6v%C3%A4lineet/lomake/likert>

Pekkanen T. 2014. Monikulttuurisuus sosiaalityössä: Näkökulmia monikulttuurisuuden rooliin sosiaalityön arjessa ja rakenteissa. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Jyväskylän yliopisto. Pro gradu -tutkielma.

RajatOn. 2015. Tutkijan ABC. Luettu 26.10.2020.

<https://rajatontiedekasvatusta.wordpress.com/tutkijan-abc/>

Räty, M. 2009. Monikulttuurisen työn valmiudet sosiaalialalla. Kasvatustieteiden tiedekunta. Tampereen yliopisto. Ammatillinen lisensiaatintyö.

Raunio, K. 2009. Olennainen sosiaalityössä. 2. painos. Helsinki: Gaudeamus.

Savonia. N.d. Opetussuunnitelma. Luettu 8.11.2020.

<https://portal.savonia.fi/amk/fi/opiskelijalle/opetussuunnitelmat/tulostinversio?krtid=1001>

STM. N.d. Sosiaalityö. Luettu 23.8.2020.

<https://stm.fi/sosiaalityo>

Soukola, T. 1999. Monikulttuurisen yhteiskunnan ehdot ja haasteet. Esitys. Luettu 23.8.2020

<https://media.sitra.fi/2017/02/27172854/monikulttuurisuus-2.pdf>

Talentia. 2017. Arki, arvot ja etiikka. Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. PunaMusta Oy.

Tampereen ammattikorkeakoulu. 2020. Sosionomin tutkinto-ohjelma. Luettu 23.8.2020., 15.10.2020.

<https://opinto-opas-ops.tamk.fi/index.php/fi/167/fi/49596>

THL. 2020. Kulttuurisensitiivinen työote. Luettu 13.10.2020.

<https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/hyvia-kaytantoja/kulttuurisensitiivinen-tyoote>

Tilastokeskuksen PxWeb tietokannat. N.d. Tilastokeskus. Luettu 11.10.2020

http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Maahanmuuttajat_ ja_kotoutuminen/Maahanmuuttajat_ ja_kotoutuminen_Maahanmuuttajat_ ja_kotoutuminen/maakoto_pxt_11vt.px/

Sosionomin tutkinto-ohjelma. N.d. Tuni. Luettu 7.9.2020.

<https://www.tuni.fi/fi/tule-opiskelemaan/sosionomin-tutkinto-ohjelma-paivatoteutus#expander-trigger--field-degree-study-objectives>

Tuni. 2020. Tutkimusluvan pyytäminen Tampereen ammattikorkeakoulusta. Luettu 11.10.2020.

<https://www.tuni.fi/fi/tutkimus/vastuullinen-tiede/hyva-tieteellinen-kaytanto/tutkimusluvan-pyytaminen-tampereen-ammattikorkeakoulussa>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Ulkomaalaistaustaiset. 2020. Tilastokeskus. Luettu 11.10.2020.

<https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomaalais-taustaiset.html>

Ulkomaan kansalaiset.2020. Tilastokeskus. Luettu 11.10.2020.

<https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomaan-kansalaiset.html>

Uusitalo, I. 2005. Työ tekijäänsä opettaa – sosionomi (AMK) asiantuntijavalmiuksia oppimassa. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia 17. Turku: Turun kaupungin painatuspalvelukeskus.

Valvira. 2020. Sosiaalityöntekijän hakemusohjeet. Luettu 13.10.2020.

<https://www.valvira.fi/sosiaalihuolto/sosiaalihuollon-ammattioikeudet/sosiaalityontekijan-hakemusohjeet>

Vilkkä H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Wing Sue, D. 2006. Multicultural Social Work Practise. New Jersey: John Wiley & Sons.

Yle. 2020. Ruotsin väkiluku kasvoi vuosikymmenessä miljoonalla - suurin osa kasvusta johtuu maahanmuutosta. Luettu 18.11.2020.

<https://yle.fi/uutiset/3-11219114>

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Sosionomin valmiudet monikulttuuriseen sosiaalityöhön[kopio]

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää valmistuvan sosionomin monikulttuuriset valmiudet sosiaalityöhön. Tutkimus tehdään valmistuvan sosionomin näkökulmasta. Tutkimuksen tavoitteena on kartoittaa sosionomien koulutuksen tuomaa ammattitaitoa ja valmiuksia monikulttuuriseen sosiaalityöhön. Tutkimuksen varsinaisena tavoitteena ei ole antaa suoria kehitysideoita eikä itsessään kehittää sosionomitutkintoa vaan luoda tutkimustietoa tämän tueksi.

Tutkimusryhmänä toimii Tampereen ammattikorkeakoulun neljännen vuoden sosionomiopiskelijat. Tutkimus toteutetaan anonyymisti. Tutkimuksen tuloksia ei käytetä muuhun tarkoitukseen.

Kysymyksiin on mahdollista vastata "En osaa sanoa" valitsemalla EOS vastausvaihtoehtoon. Joissakin kysymyksissä on kohta "(ohje)", josta löydät tarkennuksen kysymykseen.

Mikäli kaikki vastausvaihtoehdot eivät näy kerralla, saat ne näkyviin siirtämällä kysymyksen alla olevaa palkkia oikealle.

Yleistiedot

En Kyllä

* Olen neljännen vuoden sosionomiopiskelija Tampereen ammattikorkeakoulusta?

Sosionomikoulutuksen monikulttuurisuus

En Kyllä

* Olen käynyt opiskelujen aikana ulkomailla harjoittelussa tai osallistunut ulkomailla johonkin projektiin.

* Olen käynyt opiskelujen aikana opiskelijavaihdossa ulkomailla.

Mielestäni... (ohje)

	En osaa sanoa	Täysin eri mieltä	Vähän eri mieltä	Osittain samaa mieltä	Samaa mieltä	Täysin samaa
Sosionomikoulutus painottaa monikulttuurisuutta riittävästi.	☒	☐	☐	☐	☐	☐
Monikulttuurisuuteen on yhtäläiset mahdollisuudet kuin muihin sosiaalityön osa-alueisiin.	☒	☐	☐	☐	☐	☐
Community and Multicultural Social Work opintojako antaa tarvittavat tiedot ja taidot monikulttuurisesta sosiaalityöstä.	☒	☐	☐	☐	☐	☐

Teoreettinen osaaminen

En osaa sanoa Olematon Heikko Kohtalainen Hyvä Erittäin hyvä

Teoreettinen osaamiseni monikulttuurisuudesta on

Teoreettinen osaamiseni kulttuurisensitiivisestä sosiaalityöstä on

En osaa sanoa Olemattomat Heikot Kohtalaiset Hyvät Erittäin hyvät

Koulutuksen antamat teoreettiset valmiudet monikulttuuriseen sosiaalityöhön ovat?

En osaa sanoa En Harvoin Silloin tällöin Usein Jatkuvasti

Sosionomina tarvitsen monikulttuurista teoriaosaamista?

Monikulttuurisuus tarkoittaa... (ohje)

Käytännön osaaminen

En osaa sanoa Olematon Heikko Kohtalainen Hyvä Erittäin hyvä

Käytännön osaamiseni monikulttuurisuudesta on?

Työskentelyvalmiuteni kulttuurisensitiiviseen sosiaalityöhön on?

En osaa sanoa Olemattomat Vähäiset Kohtalaiset Hyvät Erittäin hyvät

Koulutuksen antamat käytännön valmiudet monikulttuuriseen sosiaalityöhön ovat?

En osaa sanoa Ei ollenkaan Harvoin Silloin tällöin Usein Jatkuvasti

Sosionomi tarvitsee kulttuurisensitiivistä työotetta?

Liite 2. Saatekirje

Hei opiskelija!

Olen Tampereen ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija. Teen opinnäytetyötä sosionomin monikulttuurisista valmiuksista sosiaalityöhön. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää valmistuvan sosionomin monikulttuuriset valmiudet sosiaalityöhön. Tutkimus tehdään valmistuvan sosionomin omasta näkökulmasta.

Tutkimuksen tavoitteena on kartoittaa sosionomikoulutuksen tuomaa ammattitaitoa ja valmiuksia monikulttuuriseen sosiaalityöhön. Tutkimuksen varsinaisena tavoitteena ei ole antaa suoria kehitysideoita, eikä itsessään kehittää sosionomitutkintoa vaan luoda tutkimustietoa tämän tueksi.

Tutkimus toteutetaan sähköisesti e-lomakkeella. E-lomakkeeseen tarvitset käyttäjätunnuksen sekä salasanan. Aikaa tutkimukseen vastaamiseen on 7.10.2020 asti.

Käyttäjätunnus: 17SO

Salasana: 17SO

Tutkimus on täysin anonyymi, eikä vastauksia käytetä muuhun tarkoitukseen. Vastaathan kyselyyn vain yhden kerran. Opinnäytetyöni ohjaajana toimii lehtori Anssi-Pekka Udd (anssi-pekka.udd@tuni.fi).

Mikäli tutkimuksesta herää kysyttävää voit olla yhteydessä minuun sähköpostitse. Suuret kiitokset vastauksistasi!

Ystävällisin terveisin,

Santeri Nykänen

santeri.nykanen@tuni.fi

opiskelija sosionomikoulutus,

Tampereen ammattikorkeakoulu

Lomake: <http://lomake.tamk.fi/lomakkeet/30966/lomake.html>

Liite 3. Monikulttuurisuus tarkoittaa

Monikulttuurisuus tarkoittaa...
Eri kulttuureista tulevaa asiakaskuntaa.
Eri kulttuureista olevien ihmisten kohtaamista.
Eri kulttuurien yhteistyötä
ka ihmisten kohtaamista tasavertaisesti taustasta, rodusta, ihonväristä tai sukupuolesta riippumatta
Eri kulttuurien yhteistoimintaa ja vuorovaikutusta
Eri kulttuurien omaavien ihmisten elämistä samassa yhteisössä.
Ihmisiä eri kulttuureista, heidän tapojaan, käytäntöjään ym
Monikulttuurisuus ei itsessään tarkoita kuin monia kulttuureja.
eri lähtökohdista tulevien henkilöiden ryhmää.
-
Toisistaan erilaisten kulttuurien yhdessäeloa
Maailmankansalaisuutta, ymmärrystä ja kunnioitusta monimuotoisia kulttuureja ja uskontoja kohtaan
sitä, että teemme sosionomeina töitä eri kulttuureista peräisin olevien yksilöiden kanssa.
Useamman kulttuurin läsnäoloa, rinnakkaiseloa ja niiden välistä dialogia.